

HIND
40
SENTI

ROMAAN

No

18

Hellilooja Mart Saar 50. aastane.

Fi. R. Krestomilines
Eesti NSV Raamatukogu
Raamatukogu

SP
7594

KIRJASTUS-OSAÜHISUS "ARENG"
TALLINN, 1932. A. XI. AASTAKÄIK.

ROMAAN Nr. 18

SISU:

Rudolf Herzog: Elulaul.
 Sven Elvestad: Oslo krahv.
 Leo Ernst: Reklaamimeister.
 H. Rikkand: Sest sügis on.
 Arkadi Avertshenko: Agent.
 Hafis: Armastuseluulet.
 Arnold Liiv: Etteaimdus.
 Genö Ohlicshläger: Salajane külastus.
 Aleksey Dolgoshev: Anna andeks, muus.
 Karl Lüdge: Kui rahakott lendas.
 Miks koer ei räägi.
 Alexandra v. Bosse: Andrea õetütar.
 Tõtt ja nalja.

Romaan'i

tellimishinnad:

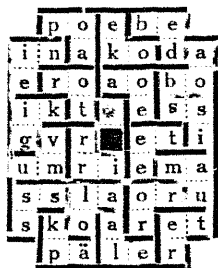
12 kuud (24 nr-t)	Kr. 7.50
9 " (18 ")	6.—
6 " (12 ")	4.—
3 " (6 ")	2.—
2 " (4 ")	1.50
1 " (2 ")	—80
Üksiknumber	—40

„ROMAAN'i“ talitus

Tallinn, Vene tän. 13,
 telefon 437-18.

Kastmõistatus Nr. 18 (252)

Seadnud: **Em. Gutmann.**

Sõnade tähendus:

1. Punaie papagoi.
2. Nädala päev.
3. Virgiinia kukkurroli.
4. Terav ark; valge, viljakandmatu viljamaa.
5. Rindpuu; kihu, tiiras olek.
6. Hispaania rahvuslik tants.
7. Kõrgema seltskonna viisakuskomme.
8. Tagurpidi minek, tagatasu.
9. Vee neelu koht.

On sõnad õieti leitud, annavad esimesed äärmised tähed vasemal lõunemaa puu nime.

Lahendus ilmub Romaan nr. 20 (254).

Lahendus Nr. 16 (250)

Romaan

Nr. 18 (252)

September 1932

XI. aastakäik.

Elulaul.

Saksa kirjaniku **Rudolf Herzog'i** romaan.

7

„Aga loomulikult lähen ma. Helga küsib minult kindlasti teateid oma kasuvanemaist. Ja pärast otsin ma veel professor Falleri üles. Ma tahan terve taskutäie isiklikke tervitusi saada, kui Hamburgi lähen. Muud kingitust ei võta ma ju ühes.“

„See on ju ka kõige ilusam; sest see on nii täis mälestusi.“

Bettermannide majas istus vana isand suurel nahakaalul, aga kaal ei kiikunud sugugi rõõmsalt üles ja alla, samuti ka vanamehe süda. „Millega võin teid teenida?“ küsis ta kurvameelselt.

„Tugeva käesurumisega, auväärt isand,“ hüüdis Richard Marschall lõbusalt.

Siis silmitses isand Johann Bettermann terasemalt tulijat ja tundis selles oma sõbra. „Härra Marschall! Tõepoolest! Seda poleks ma täna uneski aimanud!“

Marschall istus ta kõrvale ja patsutas käega ta põlve. „Aga mis teil siis on? Te olete ju nagu vahetatud. Teie abikaasal läheb ometi hästi?“

„Täna küsimast. See on terve nagu noor tütarlaps.“

„See rõõmustab mind südamest. Noh, ja teie?“

„Oh, härra Marschall, mu terve eluõnn on purustatud.“

„Nii öeldakse ainult, isand Bettermann. On ju kohe öö meie ümber kui me pea liivasse pistame. Ja nüüd tõmmake ta sealt ilusasti jälle välja ja veenduge, et on veel päev, ja et Tinatänaval „villa Bettermann“ ikka endisel kohal seisab.“

„Aga kui kaua veel? Pange tähele, kui kaua veel . . .“

„Mis see siis on? Te olete otsustanud oma maja müüa? Tahate ära minna Tinatänavalt? Ja, see oli ju ikka teie sala-

jane südamesoov. Et ühel päeval ehituskomisjon tuleb ja teilt maja ära võtab.“

„Ja, aga mitte nii. Mittenii! Sellele ei oleks ma võinud mõeldagi. Ja kes ütleb siis, et mul tõsine nõu oli ära minna? Mu süda ripub ju selle vana tänava küljes. Ma ei taha ära. Ma ei taha . . .“ Ja isand Bettermanni lapsenägu omas täiesti meeleehtliku ilme.

„Inimene, inimene,“ ütles Marschall naerdes, ja koputas talle õlale, „see ei anna ju ometi põhjust nutmiseks! Kui te teisiti olete otsustanud, siis jääge lihtsalt siia elama ja õelge ehituskomisjoni härradele: selles majas pole teil midagi tegemist. Kui ma teile ehk nahka või koloniaalkaupa oma väikesest poest pakkuda tohiksin.“

„Pilkate teiegi veel? Teist oleksin ma seda kõige vähem oodata võinud.“

„Kuidas nii?“ küsis Marschall ja ei teinud just mitte targa näo. „Kui teie pakkumist üldse vastu ei võta?“

„Ükski inimene ei räägi pakkumisest, välja pean ma minema, muud midagi kui välja!“ Nüüd oli see öeldud. Tema õhuloss, villa Phoenix oli langenud rusudeks.

„See on väga tõsine asi,“ arvas Richard Marschall lühikese vaheaja järele ja vaatas kaastundlikult vanamehe kokkulangenud kogule. Ta teadis, mis see tähendab, kui elu ilusa imunistus äkki, silmnähtavalt, kaob. Kuis pidi küll vanadus selle all kannatama, kellel enam polnud aega oodata uut unelmit.

„Nüüd tahan ma proua Lenat tervitada,“ ütles Marschall, „pärast kõneleme edasi.“

„Ja, ja,“ tungis isand Bettermann, „tehke seda. Trööstige mu vaest naist.“

Ta leidis majaemanda väikeses kaupluses arveraamatu üle kummardatuna. Ka tema silmad olid nutust punased.

„Tere, mu armas proua Bettermann!“

„Ah, härra Marschall — —! Vabandage väga, ma tahtsin öelda härra õuekapellmeister. Preili Grube on mulle sellest tihti kõnelenud. Kui suurepärane te välja näete. See rõõmustab mu meest. Olete temaga juba rääkinud?“

„Just praegu, proua Bettermann. Kuulsin aga halbu sõnumeid.“

Naine vaatas oma põltele ja surus huuled tugevasti kokku.

„See oli juba ette näha,“ ütles ta sunnitud rahuga. „Mu mees pakkus maja linnale müüa, need härrad aga ei võtnud seda kuulda. Ja siis tuli õnnetus. Täna hommikul vara oli ehituskomisjon siin ja esimeseks peame kolima, sest maja tahetakse lammutada.“

„Tunnen teile kaasa, proua Bettermann.“

„Ah mulle! Ma poleks ju sugugi ära tahtnud. Aga mu mees! See ei tunnudki enam muust millestki rõõmu. See on ju mu ainuke valu, mu mees . . .“

Nüüd pidi Richard Marschall seisukorra tõsidusele vaatamata naeratama. „Ja, kui see nii on, proua Bettermann — teie mees usub, et teie minna tahate — siis võib ju veel nõu leida. Kiskuge see vana kast maha ja ehitage ta samale kohale uuesti. See on ju teie maa-ala.“

„Ah, härra Marschall,“ arvas proua Lena pead raputades, „teie eksite, kui arvate, et mu mees nii mõtleb. Ja uuesti ehitada ei võiks meie ometi mitte. See väike maa-ala kuulub küll meile, aga meil pole ehitussummat.“

„See ei või ju nii hirmus suur olla selle väikese maja eest.“

„Väike või suur, härra Marschall. See on ikka, kas on või ei ole.“

„Ma räägin preili Johanna Grubega. Need paar protsenti toob ju teie kauplus sisse.“

„Härra Marschall — oh Jumal, härra Marschall —“

„Nüüd rahustuge. Ja kõneleme isand Bettermanniga.“

Isand Johann tuli ja vaatas aralt oma naise punaseks nutetud silmi.

„Isand Bettermann, on see tõsi, et teie see olete, kes elu Tina tänaval enam ei kannata ja villa omanikuks tahab saada?“

„Sellepärast — sest et mu naine heameelega — —“

„Aga mees, ma ei mõistaks ju teises kohas kuidagi olla!“

„Usud sa siis, et mina? Ma olen ju alati hirmuga sellele päevale mõelnud.“

„Mees, mees, ma ei tahtnud ju ainult sinu rõõmu hävitada.“

„Ja — ja — mina sinul mitte,“ kogeles isand Bettermann ja vaatas naisele otsa.

Siis uuendas Richard Marschall oma ettepanekut, preili Grubelt ehitussummat paluda. Isand Bettermann seisis sõnatult. Siis aga tungis rõõmuhüüte ta huulilt, ja ta kaelustas oma naist ja sõnad voolasid tuulekiirusel ja nad tegid plaane. Ja kui Richard Marshall end minekuks valmistas, oli isand Bettermann oma uue ehituse juba viiekordseks pilvelõhkujaks teinud.

„On teil midagi Helga Nuntiusse jaoks mulle üle anda? Te ju mäletate ometi? Teie endine kasutitar. Ma sõidan homme Hamburgi, ja tema küsib minult teie üle teateid.“

„Tervitama peate teda, härra Marschall. Ta on ju meie kallikene. Ja ta peab tulema Frankfurti meid külastama. Nii kauaks kui see talle meeldib. Aga alles kevadel, kui mu uus, ilus maja õnnistatakse. Ta saab ühe korra täiesti enesele üksi. Kas ütlete talle seda?“

„Heameelega, isand Bettermann, sealt ei taha ta küll puududa.“

Siis sammus ta, oma ette ümisedes, mööda tänavat edasi, et professor Fallerit ta erakorteris üles otsida. Kõigilt, kes Helga Nuntiussele lähedal olid seisnud, tahtis ta tervitusi ühes võtta.

Neljandal korral elas vana laulja ühes hallis majas, peatänaval. Trepikoda oli piime. Varajane novembriõhtu avaldas oma mõju. Kui Richard Marschall üleval vanapoisikorteri ukse ees seisis, kuulis ta klaveri- ja viuliheliseid. Mängiti Beethovenit.

Ta ei julenud koputada, vaid astus õige tasa sisse. Ta tundis Falleri külaliste harjumusi.

Ta pidi ennem pimedusega harjuma, mis pikas, madalas toas valitses. Ainult klaveril põles väike lamp ja valgustas punakalt oma ümbrust.

Faller istus klaveri ääres. Helideilm oli ta täiesti vallutanud. Üks endine õpilane, nüüd ka juba vananenud, kes polnud kaugeemale jõudnud kui vaid orkestriviulidajaks, seisis ta selja taga ja saatis viiulil. Mõlema kõdunenud kogu vari langes tuppale ja kadus pimedusse.

Siis märkas Marschall mitut inimest oma ümber. Nad istusid toolidel ja pleekinud diivanil. Nagu surnud. Maetud lootused paistsid nende silmist, vaid vähestel särasid nad, Beethoveni suuruse sundiva mõju all.

Helid olid haihtunud. Nad värisesid veel nurkades, ja siis jäi kõik vaikseks.

„On veel keegi tulnud?“ kõlas Falleri hääl. See oli muutunud veel katkelisemaks.

Siis astus Marschall kiirelt ette ja tervitas professori südamlikult. See vahtis ta peale, tõstis klaverilambi, et teda valgustada, ja otsis oma mälestusist.

„Richard Marshall, kord Frankfurti konservatooriumi õpilane, nüüd õuekapellmeister,“ ütles Marshall naerdes.

„Mulle täiesti tundmata,“ arvas Faller ja pani lambi jälle tagasi. Klaas kõlises. Professori käed polnud enam täiesti kindlad.

„Kas tahate mind „Tristani“ laulma? Kahetsen väga.“

Teised olid lähemale tulnud. Sõna „õuekapellmeister“ avaldas oma mõju ja tõstis lootusi, mõnd head kohta saada.

„Härra professor,“ vastas Marschall, „ma tahtsin vaid teie tervise järgi küsida. Teil oli kord üks õpilane, kes teile palju tänu võlgneb ja kes teist meeleldi midagi kuulda tahaks.“

„See oleks vast ime. Üks inimene mäletab, et ta mulle tänu võlgneb? Seda ei ole!“

„Härra professor, õpilane, keda Helga Nuntiusseks nimetati, teeb erandi.“

„Nuntius — Nuntius? Õige — —. Aga neid oli kaks. Kumbal tuli siis pärast meele tänuulik olla?“

„Nooremal, kes teie parima õpilase Robert Brauniga abiellus.“

Nüüd ärkas vana professor. Ja üle ta kortsulise näo lendas nagu võidusära.

„Tehke, et te minema lähete, teie seal!“ hüüdis ta järsult ümberseisjaile. „Siin kõneldakse kunstist.“

Viimase mineja järele sulges ta ise ukse. Siis avas ta akna ja laskis sisse värsket, jahedat õhku.

„Tasa, tasa, ärge õelge midagi! Ma tean ju kõik. Robert Braun — Helga Nuntius. Oo ja — see oli mu hiilgeaeg õpetajana. Need olid aga õpilased! Pole iialgi niisuguseid näinud. Hääled nagu maipõrnikatel. Seal peab juba meelepaha alla neelama. Peab alla neelama.“ — —

„Härra professor, tohin ma Helga Nuntiussele teilt tervitusi viia? Ma näen teda.“

„Ei, seda te ei tohi!“

See kõlas nii valjult ja käskivalt, et Richard Marschall tahtmatult tagasi tõmbus.

„Usute te siis, et nad minu üle peavad naerma? Usute siis, et nad peavad suu lõhki naerma, kui nad kuulevad, et teie vana Falleri puha hottendottide hulgas leidsite? Härra, teie eksite! Vana Faller ei

hukku iialgi, sest et ta mälestused elavad! Terves ilmas! Koguge omale mälestusi, härra, ja siis tulge uuesti. Head öhtut!“

Richard Marschall kahtles veel. Siis katkus ta uuesti õnne. „Teie õpilane Helga Nuntius rõomustaks end nii väga, kui ta teaks, et ka teie mõnikord temale mõtlete.“

Ta ei saanud vastust. Vana laulja oli laskunud klaveriistmele ja vahtis liikumatult punasesse lambitulle. Siis läks Marschall tasa uksest välja.

Kolm astet oli ta jõudnud astuda, kui üks ta taga lahti kisti.

„Muidugi tervitage teda. Ja õige südamest. Kuulete, õige südamest! Vanalt Fallerilt!“

Kui Marschall mööda treppi alla astus, kuulis ta klaverihääli. Vana professor oli uuesti suure Beethoveni võimusesse kistud. —

Grubemajas istus Richard Marschall veel kaua üleval. Nad rääkisid inimsaatusist, ja Johann Bettermanni ilusast unistusest, keda Johanna aidata tahtis uut unelmit kududa. — — —

2. peatükk.

„Austatud sõbranna, väga austatud sõber,“ luges Robert Braun, vaatas kirjapögnalt üleemeeliku naeratuses oma naisele, kes kergel käel teelauda korraldas ja õhukesi hiina tasse täitis.

„Kuuled sa ka, Helga? Sinu vana austaja kirjutab.“

„Minu vana austaja? Kes see võiks olla?“

„Härra õuekapellmeister Marschall. Aga ta eluviisile pole vist hoovkonna õhk sugugi ilustavamalt mõjunud.“

„On kirja stiil nii halb?“

„No kuula ometi algust. „Austatud sõbranna, väga austatud sõber.“ Suurem viisakus peab ju ometi daamidele olema pöördud, seda oleks ta vaheajal küll õppida võinud.“

„Kirjutab ta seda tõesti?“ ütles Helga, ja kui ta hõõguvaid süsi teemasinasse pani, oli ta juba ammu mõistnud, mida tähendas see eraldamine. „Austatud sõbranna.“ See oli lihtsalt, sõbralikult öeldud. See oli tagasihoidlik, aga omas siiski noorussõpruse usaldava kõla. Helga oli talle mälestuses samaks jäänud, kuna ta aga kauaaegsele õppekaaslasele viisakama ja ühes sellega ka võõrama tervitussõna leidis.

„Kui sa lubad, loen ma pärast ka kirja.“

„Palun väga!“ Ja Robert Braun luges kiirelt edasi, ulatas siis kirjapögnale naisele ja hakkas einetama. Helga aga laskus mugavalt toolile ja luges rida realt:

„Austatud sõbranna, väga austatud sõber! Kunst olgu tänatud! Poleks teda, kui kaua peaks siis küll aega minema jälleägemiseni! Homme õhtul saabun ma Hamburgi, et ülehommema „Hadwiga“ peaproovil olla ja esietenduse päeval inehiselt paljunõudliku publiku ees seista. Mida see õhtu mulle toob, ei tea keegi. Mina aga olen targem, sest ma tean seda juba täna. Ta toob mulle jälleägemise mu noorusega, jälleägemise teiega, austatud sõbranna, ja jälleägemise õnnega Robert Brauni isikus. Muusika peab sellele kõigele raami moodustama. See on kõik, mis ma temalt nõuan. Ja nüüd laske end tänada, et teie minu „Hadwiga“le“ oma toetusega au üles näitate. See on mulle ju sama hea kui moraalne võit. Ma näen sellest suure rõõmuga, et te mind usute. Nüüd pole see enam kuulsuse otsimine, mis mind sunnib oma ooperile suurt edu soovima, vaid seesmine igatsus, et teie selles ei pettuks. Ülehommema loodan ma tänutundes teie kätt suruda, austatud sõbranna, peale selle kui täna veel kord vana Frankfurti olen läbi käinud. Ja sind, mu sõjakas kaaslane möödunud aastast, ei täna ma mitte vähem. Sulle pole tarvis soovida õnne su suurteks tegudeks. Sa naeraksid salaja, sest et sa oma õnne enam ei tarvitse väljast otsida. Nii siis mitte õnnesoove, vaid südamlikke tervitusi.

Teie Marschall.“

Mõtteisse vajunud vaatas Helga Braun paberile. Midagi seisis ridade vahel, mis sundis teda mõtlema . . .

„Noh? Mida sa ütled selle kirja kohta?“ küsis Braun, ja Helga tõstis pea, vaadates ta otsa.

„Mulle näib ta väga ilusana,“ ütles ta lihtsalt.

„Liig imelik paistis ta mulle. Kas sa seda ei märganud?“

„Sa ehk seletad mulle . . .“

„Vaata ainult seda lõppu. Ma ei tarvitsevat oma õnne enam väljast otsida. Mida tahab ta sellega öelda, kui ta tõesti peale-tükkiv pole?“

„Ah, armas Robert, ta pole ju veel abielus, on üks.“

„Palun, see kõlab ju peaaegu nagu pilge — —?“

„Siis puudutaks see mind samahästi kui sind. Mõtle, et ta on vaid meelitaja, ja ära lase oma teed külmaks minna. See on praktilisem.“

„Armas Helga, meie ometi sellist tooni ei vaja.“

„Ei, Robert, seda pole meil enam tarvis.“

Silmapiilguks kergitas mees kulme. Siis tõstis ta tassi suu juure. „Üldse — meelitaja! Et ta vanasse pessa läheb, et seal mõne vana maja vaatlemisest sentimentaalseks muutuda, on narrus. Moraalne võit! Jälleägemiserõõm! Usun juba! Sellepärast et see jälleägemine talle kasu toob. Oo, palun, ära ärritu! Sinu sõber Marschall mõtleb samuti nagu mina. Ja kui mina tean, miks ma veel üheks nädalaks Hamburgi jään — nii teab su sõber Marschall sama kindlasti, miks ta mind toredate sõnakäänudega ümbritseb, nimelt — et teie enesele meie nimedest tulu loodab.“

„Mis mulle sinu juures meeldib, Robert, on su vältimata otsekoheesus.“

„Suurim tänu! Ma pole oma eluvaadetele veel mitte sisse kukkunud.“

„Äga kõik inimesed pole sellised nagu sina ja su eluvaated,“ ütles Helga ja surus äkki käed meeleskohtadele.

„Nende eneste kahjuks. Kui nad sellised oleksid, oleks nad nii edasi.“

„Edasi külma käes,“ ütles neiu tasa ja tundis külmavärinat õlgades.

„On sul külm, Helga?“

„Oo, juba ammu; sa vaid ei märganud seda.“

„See neetud Hamburgi udu. Sellele ei suuda ju ükski hääl vastu panna, veel vähem siis tuju.“

„Robert,“ ütles Helga lühikese vaheaja järele, „üttele ausalt, kannatad sina ka tujude all?“

Robert Braun tõusis ja sirutas end.

„Ja, laps, mida sinaselle all mõistad — ta naeris — „see ärritaks sind, kui ma edasi räägiks, aga mina kui külmavereliselt mõtleja inimene tunnen vaid reaalsust. Tujusid pole mul, niiõelda, mitte, küll aga mõnikord halb tuju. Kui näiteks mõnikord palju pakkumisi korruga tuleb ja meie samal õhtul siin ja ka seal laulma peame ja me ometi ainult ühes kohas olla saame, siis teeb see mu tuju halvaks, et jälle mitmed tuhandet mitte minu kätte ei tule, mis ometi minu oleksid võinud olla.“

„Kas pole tasu veel ikka küllalt suur?“

„Viie aasta pärast. Siis räägime uuesti. Siis on juba kogutud ümmargune miljon.“

„Viie aasta pärast“ — — kordas naine ja vaatas kirjapoo gnale, mida ta ikka veel hoidis käes, silitas selle põlvel sirgeks ja kirjutas sõrmega tähti järele.

„Viie aasta pärast!“ — —

Ja ta mõtles sellele, et neil päevil ka juba viis aastat täis oli saanud päevast, mil

ta Robert Brauni naiseks oli saanud, mõtles kõigile juhtumistele oma elus sellest tunnist alates, kuni tänaseni, laskis kõik pildid oma hingest mööda. Need polnud tumedad pildid, nad olid nii heledad, nagu see vaid väljavalitutele osaks langeb — aga see polnud päike, see oli silmipimestav lavavalgus, või jälle kõrgete seltskonnaruumide säravad tuled, mis neid pilte nii heledalt valgustas. See oli kunstivalgus.

See oli kunstivalgus, mida ta omas neiu-unistusis oli igatsenud.

Siis oli ta vaikseks saanud, ja ta otsis, nagu naine, päikest. Aga Robert Braunil polnud poolehoidu päikesele. Päev näis talle vaid nende säravate õhtute soovimata segajana, mil ta seisis laval stivenenult oma joobnustavasse laulu, teades: iga toon, mis sa laulad, on kulda väärt. Ja iga edusamm, mis ta naine ühes temaga tegi, näis talle kahekordse võiduna oma etteseatud teel.

Edu — edu! See oli sõna, mis Brauni kodus sõna „õnn“ asetas.

Brauni kodu? Oo ei, mõtles Helga, see oleks juba sama hea kui osakene õnne. Aga meil pole kodu. Ja nii vähe kui meie jalad puhata saavad, sama vähe võivad ka meie tunded koduleida. — Raudteevagunid, hotellid, elanikkudeta korterid eramajades, mõneks kuuks üüritud. Ja jälle edasi! Kolm korda oli ta käinud Ameerikas, kõik seal- sed suured linnad olid talle tuntud, kuid ta enese ja ta abikaasa südames polnud ta kodu. Ainult enese ja tema peas, mis nootidega ja arvudega olid täidetud.

Edu — edu!

Ja ta otsis, nagu naine, päikest. Salaja alguses ja teadmata, mida see igatsev hääl temas nõudis, kätt silmees hoides — kuni ta viimaks kätt ära võttes avatud silmil ellu vaatas, mida teised elasid. Nii oli see olnud päev-päevalt.

„Kas sa tõepoolest pole terve, Helga?“

„Ma ei saa sooja. See on seletamatu tunne.“

„Kui sa soovid, saadan ma sulle arsti.“

„Arst ei tee siin midagi.“ Ja Helga haaras mehe kae, mille see tema toolileenile oli toetanud, öeldes sügava hingetõmbega: „Sina võid mind aidata, Robert!“

„Mina? Aga laps, see on ju endastmõistetav. Ainult — mina, ma pole ju arst!“

„Ei, aga sa oled mu abikaas.“

„Sinu abikaas — ? — — Kuidas pean ma seda mõistma?“

„Robert,“ tungis naise huulilt, „ma ei suuda enam olla. Ma olen abielus, kuid olen siiski nii täiesti üks!“

„Laps, laps,“ rahustas teda mees, „mis rumalad, lapsikud tunded need on.“

„Ah Jumal, olla veel väike tüdruk!“

„Helga. Helga, sul on su kunst! Inimesed nagu meie näevad selles oma elu sisu.“

„Kes ütleb sulle siis, et mina inimeste hulka nagu teie kuulun? Ma olen ju naine — naine! Kas ei mõista sa seda?“

„Sa oled kõigepealt proua Helga Braun-Nuntius. Teiste sõnadega: kuulus lauljanna.“

„Oo ja, see on väga ilus, aga see pole kõik.“

„See on kõik,“ ütles mees, surus ta kätt ja läks ukse juure, et oma riietustuppa minna.

„Robert!“ hüüdis naine talle järele, ja siis seisis ta mehe ees ja pani mõlemad käed ta õlale. „Ma talen ju sinu kui oma mehe juure. Siis aita mind ometi! Ma ei suuda sellist elu enam kannatada. Ma olen tüdinud. Seesmiselt. Kui sa sinna ühe pilgu võiksid heita. Ma ise ei näe ju midagi, kui ma sinna vaatan. See ongi kurb. Sa tegid mu oma naiseks, ma olin noor ja möödus- sin kaugelt noorusest, kuni sa tulid. Sa oleksid pidanud ta mulle tooma, Robert, sa oleksid pidanud seda mulle õpetama. Et ma mitte ühel päeval ei ärkaks ja midagi puudu ei leiaks. Nüüd kuulen ma alati midagi mind jälgimas, need on sammud, mis kunagi ei jõua minuni, sest et me alati nende eest reisime. Robert, lase mind kord ometi neid samme oodata, lase mind lõpuks ometi tunda, et me mitte ainult kunstnikud, et me ka inimesed oleme. Noored inimesed . . .“

Mees oli kui uimane noore naiseloomuse ärkamise ees. Sellest ei mõistnud ta aru saada. Ja siis pidas ta seda vaid naise tujuks. „Mida sa tahaksid siis, Helga?“ küsis ta kindluseta häälel.

„Kord sinuga ühes elule mõelda, vaid lühikese aja, ainult meile enestele mõelda, mitte kunstile.“

„Kas võib siis olla paremat elu kui kunstis?“

„Ja, Robert, on. Muidu poleks minus seda piinavat igatsust. Ma tahaksin viie- aastase väsitamise ja rändamise järele kord ka puhata, tahaksin kord tuletada meele endist Helga Nuntius ja tema unistusi. Mida olen ma siis sinult saanud? Kui ma eluvõõra olevusena sinuga abiellusin, nagu oleks see haruldane, sundiv muusikapala, siis ära lase mind nüüd mu nooruse lapselikes unistusis pettuda, nende pärast kannatada. Naine minus ärkas alle hiljem,

kui teistes, õnnelikkudes lootustes. Ja see otsib noorust, Robert. Ma lähen ju temast ikka kaugemale.“

„On sul minu ja mu oleku vastu põhjust kaebamiseks?“

„Ei,“ ütles Helga pikkamisi ja vabastas oma käed mehe õlult. „Mul pole põhjust kaebamiseks, sest et ma vabatahtlikult sulle sellesse ellu järgnesin, millele ma, kui suurimale õnnele elus, vaatasin. Nüüd aga näen ma seda kõike hoopis teises valguses. Ma olin liig noor tookord, ja muusika oli mu vallutanud, nii et ma muud midagi ei teadnud ega tunnud, kui muusikat. See kõik on ju nii ilus. Aga ta peab ometi ka midagi meis elavaile inimesile üle jätma. Me peame ju ometi kord ka naerda võima ja meelitada, peame kord ka meie ise olema, ilma et sealjuures peaksime taktikeppi silmas pidama.“

„Ma abiellusin Helga Nuntiusse nagu ta oli, mitte nagu ta nüüd on.“

„Muud — muud pole sul mulle üheda?“

„Naine, kellega abiellusin, pidi kunstnik olema. Mina polnud tookord mitte liig noor, ma tundsin oma teed.“

„See tee peab mehel ja naisel küll hoopis isesugune olema,“ ütles Helga omaette.

„Teie käite kindla kava järele, sest et te elu tunnete, meie aga toimime liig palju oma tunnete järele, sest et me elu ei tunne. Kuni — kuni ta meile kord selgub.“

„Nüüd näed sa, Helga, meil pole üksteisele midagi ette visata.“

„Ei,“ kordas Helga veelkord, „mul pole põhjust kaebamiseks. Tänaeni veel mitte, kus ma sinuga rääkinud olen. Aga ma ei tahaks, et mul selleks ühel päeval põhjust oleks, kas sinu ehk enese peale kaevata!“

„Ja oled närviline,“ ütles Braun ja silitas üle ta juuste. „Kaheksa päevane ülesõit New-Yorki ajab need väikesed sentimentaalsed mõtted su peast.“

„Robert,“ palus Helga, „too mulle üks ohver! Me oleme ju ometi mees ja naine, ja üks peab teist aitama. Ma olen sind ju aidanud, kõigega, mis minus oli. Midagi pole jäänud enam üle. Nüüd aita sa mind! Ma olen haige igatsusest kodumaa ja kodu järele. Mul on niipalju veel järel teha. Ja kui ma sellega alata saan, siis tunnen ma ka õnne eneses, ja see õnn õpetab mind hoopis teisiti laulma kui praegu mu talent. Ma palun sind, Robert!“

Peadrapiutades vaatas Robert Braun oma naisele.

„Sa oled tõesti haige, laps. Muidu ei

loobuks sa Ameerikareisust. Ma usun, selles ou süüdi see kiri.“

„Kiri! . . . See oli ammu juba mu hinges, enne kui leidsin julguse selle avaldamiseks.“

„Lühidalt ja selgelt, Helga, narrused, mis raha maksavad, jäävad täitmata!“

„Me oleme üle töötanud, oleme väsinud, vajame puhkust. Iga arst võiks seda kinnitada.“

„Mina ei vaja puhkust. Muuseas : ma pole mõni lambakarjus, ma olen Robert Braun. Ja selleks loodan ma jääda. Ja nüüd mine või sõida veidi jalutama. Täna pole proovi, ja ma tahan kord börsi liikumist vaadata. Inimene peab õppima, kus saab, ja mitte tahtma tegevuseta olla, sa väike rumaluke! Viie aasta pärast, võib olla. Ja nüüd luba kord end suudelda, ja jumalaga!“

„Viie aasta pärast, võib olla,“ kordas Helga, kui mees läinud oli, „Viie aasta pärast pole mul enam seda energiat, mis peab olema sellel, kes tahab olla noor nagu teised.“

„See on needus!“ karjus miski temas. Lugupeetud Helga Braun-Nuntius on needud! Ah, selle lugupeetud naise kord täiesti unustada ja mitte midagi olla, midagi, midagi muud, kui vaid vaikne õnnelik abielunaine . . .

Ta sammus läbi tubade, mis nad neljapäevasele võõruselisele ajaks olid üürinud ühes väikeses valges aiamaas ja mis nüüd oli ümbritsetud sügistuulest raputatud kastanipuudest.

Ta vaatles ruume, kus midagi ei kuulunud talle peale mõne pildi, mida ta armastas ja alati enesega kaasa viis linnast linna, et ometi midagi oleks võõras kohas, mis talle kuuluvad.

Ta oli rahunenud ja lahkus majast. Päike võitles uduga, mis täitis tänavaid, ja kuigi ta ei soojendanud tõeliselt, siis andis ta valgus ometi näiliku soojust. Helga valis teed, mida mööda ta juba varemalt oli käinud, ja läks jõe ääre, et tunda rõõmu veevälja vaatlusest. Siledalt ja selgelt seisis vesi, ja lõbusalt ristlesid valged purjekad ta pinnal siia-sinna.

Igalpool kihas elu. Helga Braun jõudis sillale, ja nüüd seisatas ta seal, vaadates jõekaidal kasvavaid saja-aastaseid puuhiiglasid, mille okste vahelt paistsid Hamburgi ärimeeste aedadega ümbritsetud majad. — Kui ta end ümber pööras, nägi ta teisepool kaldal tuttavate inimeste kiireid askeldusi, kuulis nende kõnesuminat ja mär-

guandeid. Seal oli töö ja tegevuse keskpunkt. Vaid sild lahutas kärarikast elu vaikesest segamatusest, kus väsinud inimesed õhtul otsisid rahu, jõudu ja õnne. Vaid sild . . .

See tuli talle meele, kui ta oma pilgud ühelt kaldalt teise laskis libiseda. Sild! Kui saaks muretseda enesele sellise silla, mis ühele ja teisele poole viib, üksildusest ellu ja elust tagasi vaikusesse, mis õnne-naeratust ei laseks kosta välja kodust, kõigi kõrvu.

Neis aedades pidid allikad olema, nooruseallikad!

Ta pilgud peatusid kaua neil aedadel ja ja unistav naeratus libises üle ilusa naise-su, mis hõõgus igatsevas, kahvatus roosi-värvis.

Eemalt kostis teravalt auruviile, Helga pöördus ja nägi tungivat inimmassi. Siis läks ta edasi, kuni jõudis teatrini.

Oli „Trubadur“i proov. Ühe noore laulanna pärast, kes esimest korda „Leonore“ osa laulis. Tasa avas Helga ukse kuulajateruumi ja otsis enesele pimeduses ühe koha, et veidi pealt kuulata. Ainult orkester ja lava olid valgustatud. Juhatava kapellmeistri vari liikus tontlikult tühjas ruumis. Parketi tooliridade vahel toimetasid vanad naised, et puhastada toole tolmust. Laval seisis noor neiu tänavariietuses, ja mees paksus poolkasukas. Oli jõutud juba neljanda akti teise stseenini. Prooviti duette Leonora ja krahv Luna vahel.

„Tasa, tasa seal üleval!“ karjus kapellmeister ja katkestas orkestrimängu. „Ma tean ju, preili, et teil õiget kuulumist pole, aga ma mõtlesin, aga ma mõtlesin, et see teil ainult muusika jaoks puudub. Kui ma „tasa“ üles hüüan, siis peate seda juba mõistma! Nii siis, — see on lihtsalt hirmus!“

„Härra kapellmeister,“ ütles neiu ja saatis erutatud pilgu orkestrile, „ehk oleksite nii lahke ja ütleksite, kus kohal ma vea tegin?“

„Kus?“ hüüdis kapellmeister pilkavalt tagasi. „Kus kohal te vea tegite? Ja, kui te küsida tahaksite, kus te õieti laulsite, siis võiksin teile ehk vastata. Veel kord algusest! Aga palun päris alandlikult rohkem huvi tunda, preili. Kui teie aga mingit huvi selle osa vastu ei tunne, siis õelge seda kohe ja piinamine on lõpul — siis anname Leonore osa ühele teisele.“

„Aga ma rõõmustan ju väga selle osa üle,“ naeratas neiu ja heledad hirmupisarad seisid ta silmis.

„Nii? Noh, siis väljendage seda rõõmu ka oma laulus. Tähelepanu!“ Ta koputas juhitudle,

Lauljanna hääl näis olevat sumbutatud. Siis aga nägi Helga Braun, kuidas ta kõik jõu kokku võttis ja tablilt jätkas: „Su läheduses! . . . Näed sa seda! . . . Ju suikumas on surmale,“

„Selgemalt!“ hüüdis kapellmeister vahele. „Ma ei saa midagi aru.“

Ja noor neiu üleval tühjal laval laulis ikka julgemalt ja julgemalt oma „halastust, halastust!“ ja ta ilus väike organ väljendas nii täielikult kõik hingeliigutused, et Helga Braun härra paksus poolkasukas, kes krahv Lunat pidi asetama, täiesti oli unustanud.

„Järgmine stseen!“ käskis kapellmeister. „See on ju päris piinamine. Olen sellest juba tüdinud! Ruttu edasi!“

Noor neiu oli lava äärelle astunud.

„Ma — tahtsin teid veel tänada, härra kapellmeister,“ ütles ta värisedes ja püüdis teha rõõmsa näo.

„Oodake homseni! See on küll tore ettekanne!“

Helga Brauni südames tõmbus midagi kramplikult. Mispärast pidid sellelt noorelt algajalt kõik illusioonid röövitama? Mida oli ta siis teinud, et pidi laskma orkestri ja kogu kooripersonaali ees enesele nii näkku karjuda? Ta oli ju ometi haritud noor daam. Ja hästi oli ta oma osa laulnud, kolmkorda niisuure kunstivaimustusega kui unine krahv Luna.

Vaene laps, mõtles Helga Braun, kui kaua suudab su vaimustus küll vastu pidada? Ja veel palju mõtles ta omaette, kuna laval kiirelt viimaseid stseene prooviti. Ta mõtles pühale altarile, millest see noor neiu seal üleval väikese konservatoristina oli unistanud; nägi kõike täna nii iseäralikult teravalt, nii täiesti ilma ilustava luulelikkuseta, nii hallina ja nii ärilisena nagu see tõepoolest oli — ja sild jõel kerkis ta silme ette, mis kaldaid lahutab ja seob, ühel pool päevase töö ja askelduste kära, teiselpool kosutavad aiad ja rahu . . .

Ja ta otsustas kohe minna garderoobi, võtta oma käte vahele selle noore neiu, ja temagi pilgud juhtida nisse aedadesse . . .

Kui ta viimase orkestritooni kõlades saalist tahtis lahkuda, pööras end kapellmeister.

„Oh, meie suur diiva!“ Ja ta ronis kiirelt üle vaheseina, et Helga kätt suudelda. „Kas te kaua juba proovil olite, armuline? Veidi palju tõrelemist, eks ole? Noh,“ naeris ta vähe aralt, „kui inimene ööst

Helilooja Mart Saar 50-aastane.

28. septembril saab Mart Saar 50 aastat vanaks. Juubilar on meie populaarsemaid koorilaulu loojaid. Peale koorilaulu on M. Saar rohkesti loonud soololaule, klaveri-, orel-, ja orkestri-tüüpe. Tervitame lugupeetud juubilarit ning soovime talle edaspidiseks tööks palju edu.

päevale rohkem lisa on võtnud kui harilikult! Peate juba vabandama.“

„Õelge mulle, härra kapellmeister.“ ütles Helga Braun vahele. „see väike, kes „Leonore“t“ laulab, see on kindlasti teie leidus? Siis soovin õnne. Teil on hea silm.“

„Arvate tõesti, armuline proua? — — Hm, minu leidus see pole. — — — Ta tuleb otsekohe Trierist; ja meie vanamees tõi ta siia. Nii, nii, teie leidsite siis ka, et sellest inimesest asja saab?“

„Ah, selles pole kahtlust, härra kapellmeister. Selge, täiuslik hääl. Nii terve on see kõik. Ja kui see veel selliste käte all, nagu teie omad, areneb, — ja, ma tahaksin tema juure lavale minna.“

„See on täiesti minu arvamine.“

Ta avas Helgale teenistusvalmilt ukse ja suudles aupaklikult ta kätt. Helga Braun aga läks garderoobi, kus ta noore lauljanna nutmas leidis. Ta istus veel üksi, nagu kätele toetult, nuuksus kuuldavalt. Kui Helga käe ta juustele pani, kokkus ta ja vaatas suuril, tarretuil silmil oma külatajale.

„Ma ei tea, kas te mind tunnete, preili?“

„Kes ei peaks teid tundma,“ ütles neiu ja pühkis pisaraid silmist. „Teie olete proua Braun-Nuntius.“

„Siis lubage teile teie hääle ja talendi tõttu südamest õnne soovida.“

Neiu tõusis kiirelt. Ta silmisse oli asunud mingi valjus.

„Olite te siis proovil?“

„Ma kuulsin pealt viimast akti. Sellest on mulle küll.“

„Armuline proua — tahate teiegi — nagu härra kapellmeister — mu üle naerda?“ Ja äkki unustas ta end, surus käed silme ette ja hüüdis piinatult läbi toa. „See on hirmus, see on nii hirmus!“

Helga Braun pani kiirelt käe neiu ümber.

„Aga laps, kuidas võite seda uskuda? Te tahate proua Braun-Nuntius tunda ja usute minust seda? Kas peate seda siis võimalikuks, et ma teid suudleksin, nagu nagu ma seda nüüd teen“ — ja ta suudles neiu põskedele ja otsaesisele — „kui ma mitte poleks tulnud teile ütlema: Te olete õnnistatud inimlaps! Te laulsite oma osa täiesti eeskujulikult, ja kui teie ikka selliselt laulate, siis olete varsti Hamburgi primadonna. Noh, teie armas, rumal kollega?“

Neiu tõstis peaja vaatas trööstijale kindlalt silmi. Siis kattus ta nägu punaga ja ta kogeles vaid: „Teie olete nii hea. Ma pole teatris veel iialgi häid inimesi kohanud.“

„No, no,“ ähvardas Helga Braun naeratades, „nüüd kukute jälle läbi. Teatris on ka südamlikke inimesi. Nad vaid hoiavad end tagasi, ja kui vaja, pead neid otsima. Kas ei tahaks te mind veidi saata? Tahaksin teiega heameelega veel vestelda. Alles vähe aja eest ütlesin ma ka kapellmeistrile oma arvamise.“

„Kapellmeistrile?“ — Ja iga silp neiu suust oli hirm.

„See oli ju minu kohus, teie kartlik lind. Ma ütlesin talle oma arvamise teist ja teie andekusest, ja kapellmeister —“

„Ja kapellmeister — —?“

„Andis mulle täieliku õiguse ja peab teid kindlasti silmas. Ainult mitte kokkuda!“

Siis viskus neiu ilusa naise rinnale ja surus oma pea tugevasti Helga südamele.

Helga Braun hingas sügavalt, neiu rõõm liigutas teda.

Nüüd on sel vaesel ka oma aed, mõtles ta, ja seisis üsna vaikselt (Järgneb.)

Oslo krahv.

Norra kirjanik **Sven Elvestad.**

5

„Ma ei suutnud oma kohalt mitte aru saada, mis nad rääkisid, aga kui ameeriklane jälle oli lahkunud, rääkisid teised valjemini. Jutt oli teost, mida arvatavast veel täna tahetakse teostada. Kell seitse öhtul tuleb Nelson sinna kavatsuse üksikasju harutama ja uusi mehi vaatama, keda jõuk peab liikmeks kauplema.“

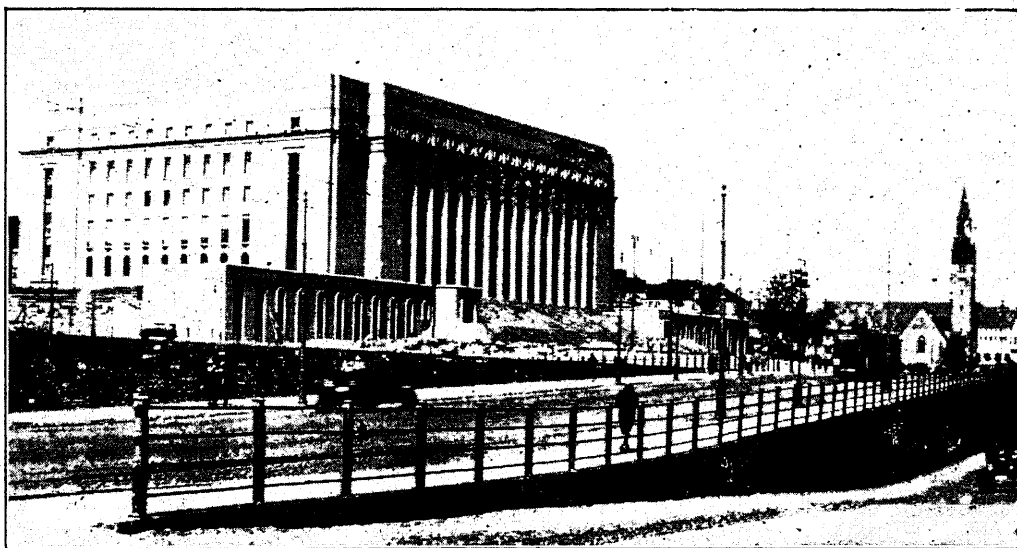
„Siis oleks meil tore võimalus teda vangistada.“

„Ei, enne asugu ta teo teostamisele, alles siis nabime nad kõik värskelt teolt.“

„Kui ma peaksin langema,“ vastas Krag õlgu kehitades, „siis peab ameeriklane kaardimängust loobuma. Olen nimelt täna öhtul kui „konsul Björn“ reeder Kolbi juurde kaardimängule kutsutud. Mr. Nelsor ehk Oslo krahv olla ka seal. Partii algab kell üksteistkümmend.“

„Tetahate kõigele vaatamata sinna minna,“ küsis ülem.

„Muidugi! Oslo krahv ei või jääda minuta. Pealegi ei põlga ma iialgi kaartipartiid, kus nii palju kaalul.“

Soome uus parlamendihoone — Eduskuntatalo.

Mina peidan enda täna öösel jälle hulkurina tehasesse. Kui siis ilmub „krahv“, siis kuulen, mis peab sündima. Jõuk nimetab oma ninameest „Oslo krahviks“. Seda nime olen ma tihti kuulnud roimarite ringkonnas, Teda austatakse ja armastatakse seal väga ja iga suur roimar siin linnas on vististi tema sõber. Vaimustatult jälgivad nad teda, sest tema juhib neid kõige hädaohtlikumatele julgustegudele.“

Detektiiv tõusis.

„Tahan tänase päeva, kuni pimeduse tulekuni mööda saata võrdlemisi rahulikult,“ ütles ta.

„Siis olete elu ja surma peal väljas,“ arvas ülem.

10. Kavatsus.

Kõrvalisi teid mööda oli Krag kell kuus paras lõunat telliskivitehasesse hiilinud. Selle pimedamas nurgas, paari laua taga, kükitas ta maskeeritult, nii et teda isegi kõige osavamad silmad ei oleks maskina ära tunnud.

Varsti selle järele tulid üksteise kannul jõugu liikmed. Viimastena Isaak tatarlase Reinertiga. Neid oli kaheksa.

Nad rääkisid ainult vähe. Siin ja seal mõni üksik sõna, tasane hüüe. Põnevus oli tõusnud haripunktile.

Pisut aega enne kella seitset andis Isaak käsu, et kolm või neli neist roniksid läbi augu välja vaatama, kas ümbrus ka on julge

ja kedagi kõrvalist isikut ei ole liikumas. Paar teist otsisid läbi ruumi ahju peal, roomasid laternaga ringi ja valgustasid kõike. Krag ei kartnud leidmist, sest selleks oli ta varjupaik kindel. Prao kaudu võis ta kõik näha ja roimarite vähematki liigutust tähele panna.

Natukese aja pärast tulid väljasaadetud nuuskurid tagasi. Rahu igal pool, teatasid nad, ei midagi karta. Nii jäi jõuk oodates istuma.

Kell seitse kordas Isaak erilist manöörit. Pärast laternaga märguandmist kostis tasane krabin ja Oslo krahv ilmus avausse. Ta võeti vastu vaikides.

Räbalates hulkuriietes seisis ta kaastaste ees ja valgustas nende nägusid laterna terava valgusega. Ja ta võis tõesti rahul olla. Parimad võrukaelad olid siin koos. Igatüks neist omas roimari kuju, kes valmis oli oma roimarijuhi käsku täitma. Ja et ta oli oma tegudega võitnud nende usalduse ja poolehoidu; seda näitasid nende imetlevad pilgud.

Oslo krahv noogutas rahuldatult. Siis vahetas ta Isaakiga mõned kiired sõnad ja andis tatarlasele mingisuguse käsu.

See roomas katuseangu juurde ja kadus. Seda kõik nägi Krag oma peiduurkast, aga mis kõneldi, seda ta ei kuulnud. Aga niipalju oli ta oneti aru saanud, et tatarlane väljas pidi valvama ja kokkuräägitud märgu andma, kui kuski lähenes midagi kahtlast.

Oslo krahvil oli kimp kaenla all. Talas-kus põlvili, avas kimbu kiire noalõikega ja tõmbas sealt kõige esiti välja soliidid nõõrredeli. See oli siidinõõrist. Krahv viskas redeli Isaaki kätte, kes ta ruttu kokku pani ja taskusse pistis. Siis võttis ta kimbust paari lühikest, paksu kastikest, mida ta õige ettevaatlikult käsitas. See oli dünamiid tulekindlate kappide lõhkumiseks. Kimbus oli veel hulk teisi riistu, mida murdvarguse juures vajatakse, kõik kõige paremad. Viimaks võttis krahv sealt veel välja paar pikergust eset, kaalutles neid ja jagas nad siis jõugu liikmete vahel, kes nad ruttu põue pistsid. Need olid liivakotid, nagu neid oli tarvitatud rentjee Bergi ja valvur Gräffi löömisel.

Krag taipas, et siia kavatsusel oli suur lõök, milleks jõuk varustati kõige paremini ja mis pidi õnnestuma, kui see ka inimohvreid nõudis.

Siis hakkas krahv rääkima, ent nii tasa, et Krag teravast kuulatamisest hoolimata peaaegu midagi ei kuulnud seal, kus ta viibis.

Ainult sõna „kalliskivid“ kuulis ta. Siis aga kuulis ta krahvi sosistavat: „Seal, kus elektrikroon . . .“ Jätku ta ei kuulnud. Siis jälle: „Lärm trükikojast . . .“ „kell kaks,“ kordas ta mitmel puhul. See oli kõik, mis Krag kuulis. Aga ta andis enesele sõna, et ta aja silmist ei lase, enne kui seda taipab.

Viimaks jõuti kõigea kokkuleppele ja krahv tõusis lahkumiseks. Kui ta oli läbi augu kadunud, teatas talle tatarlase märguanne, et väljas midagi kahtlas pole ja läbipääsemine vaba on.

Krag pidi vaikselt inestama seda osavust, millega tark ootamata talitas. Kogu ettevalmistus oli vähema kui tunniga korras. Mees jagas oma käsud lühidalt, jagas välja relvad ja jättis asja arendamise oma kätte. Kavatus oli nähtavasti peensusteni välja töötatud. Juht tarvitses vaid masinavärgi käima lasta.

Nüüd valmistusid teisedki lahkumiseks, roomasid üksteise kannul august välja ja pimedusse. Viimased olid Isaak Reinert, kes oli tagasi tulnud.

Nüüd tuli Kraggi oma peiduurkast välja. Kassi kärmusega läks ta august välja ja silmas all kaht musta kogu. Need olid tatarlane ja Isaak, kes läbi muda ruttasid maantee poole.

11. V a n g i s t u s.

Krag oli nende kannul. Ta kartis, et nad midagi olid märganud. Sest kui ta neid nägi, peatusid nad äkki jutus. Detektiiv teadis, mis nüüd kaalul oli. Ta hoidis revolvri valmis. Kuid rahunes varsti jälle. Mehed ei paistnud teda oneti olevat märganud, vaid jalutasid edasi. Hääletuil kassikäpil jälgis neid Krag ja jõudis neile nii lähedale, et nende sõnadest aru sai.

„Vististi on ta saanud Londonist telegrammi,“ ütles Isaak.

„Vististi,“ vastas Reinert.

„Muidu ei teaks ta ju midagi juveelide saadetest.“

„Jah, Londonist saabunud telegramm peab . . .“

Rohkem ta ei kuulnud. Mehed olid temast nii kaugele läinud, et ta neid enam ei võinud kuulda. Mõne minuti pärast jõudsid nad maanteele, mis linna viis.

Nii siis oli vististi jutt murdvargusest mõne juveleeri juurde, kaalutles Krag. Ja äkki läbistas ta pead mõte: See võib olla vaid vana Gylthe, kelle äri kõrval õues asetseb trükikoda. „Lärm trükikojast . . .“, oli Oslo krahv öelnud.

Ja äkki seisis kogu see kavatsus selgesti ta vaimusilmade ees. Kell kaks pidi sündima murdvargus. Seda aega oli mitu korda öeldud. Trükikojas töötati ka öösel ja suurte masinate mürin pidi krahvile ja ta meestele olema teretulnud. See võis nende tegutsemisest, võib olla isegi dünamiidiplahvatusest üle käia, nii et nende tegevust tähele ei pandud. Nii siis oli vaja valvel olla ja õigel ajal asjast kinni haarata.

Krag otsustas meeste jälile jääda, et kui võimalik kuulda veel midagi lähemat nende kavatsusest, ja tähele panna, mis nad vahepeal toinimid.

Poole tunni pärast olid nad linna jõudnud ja siin oli Kragil võimalik ennast kergemini varjata, kuna ta kastus inimjõkke; aga ta pidi oma tähelepanu kahekordistama, sest meestel oli nüüd palju kergem kaduda, niipea kui hakkasid aimama, et neid jäliti. Nagu vari käis ta nende kannul läbi kitsaste ja haisevate tänavate all Akerselvis, kuhu mehed olid suundunud. Seal seisis Oslo Whitechapel.

Äkki pidi Krag pugema ühe värava varju. Sest mehed olid seisma jäänud ja vahtisid tagasi. Kui ta natukese aja pärast jälle tänavale astus, olid mehed kadunud.

Kuid Krag teadis, kuhu nad olid jäänud. Nad olid peatunud väikese õllekõrtsi ees, ja kuna ta oli seisnud värava varjus, oli ta kuulnud uksekella helinat. Ta rändas sealt mööda. Näha ei võinud ta midagi, aga ta kuulis sees lärmi.

Mõne minuti järele avas ta ukse ja astus sisse. Tema tulek ei paistnud mingit tähelepanu äratavat. Rahulikalt istus ta ühe laua juurde ja laskis enesele anda pudeli õlut.

Tubakasuits ja õlleaur täitsid ruumi nii tihedalt, et Krag esiotse kõik nägi nagu läbi udu. Aegamööda harjusid ta silmad. Ruumi teises otsas istusid Isaak ja tatarlane. Keegi kolmas oli neile seltsiks tulnud.

See kolmas — oli Oslo krahv.

Krag oli teda siin nähes nii üllatud, et võpatas. Seda pidi mees olema märganud, sest ta silmitses teda üksisilmi ja viimaks paistis ta pilgust otse pilge ja võidurõõm.

„On ta minu ära tunud,“ mõtles Krag, „siis olen kadunud. Kell on üheksa ja auväärt krahvil maksaks see vaid vähe vaeva täna kaardipartiid hävitada.“

Ta märkas, et krahv oma naabritele midagi sosistas ja et needki teda vargselt hakkasid silmitsema,

Nii pidi ta siis mängima peent mängu, kui mehed teda ei pidanud kõrvaldama, aimates, et neil jälil oldi. Ta tundis krahvi sedavõrd hästi, et ei võinud kahelda, millised kaitseabinõud ta tarvitusele võttis, ja elavalt töötas ta peaju, et leida pääseteed.

Äkki tõusis Krag ja läks laua juurde, mille ääres keegi räbalais mees istus. Ta istus selle juurde.

Mees tõstis hämmastudes silmad, aga Krag naeratas talle vastu ja patsutas talle sõbrakombel õlale.

„Hei, seltsimees,“ hüüdis ta. „Viimaks ometi leidsin su!“

„Mina ei tunnegi sind,“ vastas mees.

„Muidugi tunnend mind. Olime ju palju koos, enne kui sa tookord sisse kukkusid, kolm aastat tagasi. Või ei ole sa mitte „Laiskloom?“

„See ma olen,“ vastas teine laia naeratusega. „See on õige. Aga ma ei mäleta tõesti . . .“

„Noh, sul oli nii palju tuttavaid. Aga mina mäletan väga hästi. See oli tookord tore asi, väga peen. Ainult kahju, et politsei sulle nii ruttu jälile sattus.“

„Laiskloom“ noogutas. Nähtavasti meelitas asi teda.

Krag tundis teda hästi. See oli hiljuti vabastatud roimar. Muidugi oli Kragil oma kavatsus, kui ta siin temaga tutvus.

Mõne minuti pärast hakkas „laiskloom“ sulama, ja kui Krag seletas, et temagi parajasti „august“ tulnud ja et tal ka raha on, said nad varsti headeks sõpradeks. Pudel pudeli järele tuli lauale ja varsti käisid lained kõrgelt.

Vahepeal ei lasknud kolm meest ruumi teises ääres detektiivide hetkekski silmist. Krahv oli nähtavasti kahtlaseks saanud. Kuid Kragi rõivastus oli selleks liig hea, et krahv temas oleks ära tunud „konsul Björni.“ Malekäik „Laiskloomaga“ oli oivaline ja krahv silmitses imetledes meeste seltsimehelikkust. Ta tundis roimarit, oli mõelnud tedagi oma jõuku tõmmata. Kas võis see mees politseinuuskuriga ühe mütsi all seista?

Ta märkas, et mehed ikka sõbramaks muutusid, üksteisega sosistasid ja rääkisid, ja selle juures umbusklikult ringi vaatasid. Paistis nii, nagu oleks neil mõnesugune kavatsus.

Krahv rääkis Reinertiga mõne tasase sõna ja see võttis detektiivide lähedale tuttavate laua juurde aseme. Ei „Laiskloom“ ega Krag polnud seda nagu märganud.

Natukese aja pärast läks tatarlane krahvi juurde tagasi.

„Noh, ja?“ küsis see.

„Räägivad mingist teost, mida nad nähtavasti tahavad lähemal ajal läbi viia. Teine neist ütles midagi aiast, millest ta tahab üle ronida, et siis üht aknaruutu sisse litsuda. On vististi — tublid poisid,“ lisas tatarlane naeratades, „ja neist võib olla saab meile veel sõbrad.“

Oslo krahvi istus tüki aega mõtiskledes. Siis tõusis ta äkki.

„Pean nüüd minema,“ ütles ta. „Aga ettevaatus ei tee iial kahju; ärge laske neid silmist. Jälgige neid, kuhu nad ka lähevad, ja kui nad näivad meile hädaohlikud, siis tehke nad kahjutuks, üks kõik mil kombel — mõistate!“

Mehed hirvitasid arusaadavalt.

„Meie kohtame üksteist, nagu kokku räägitud, kell kaks. Praegu on kell kümme. Kell üksteistkümme mängin ma reeder Kolbõ juures partii kaarte meie sõbra detektiiv Kragiga. Teie mure olgu, et see seal ka ei saa tulla. Tuleb detektiiv, siis on meil tänane öö julge ja me viime oma äri läbi.“

Nende sõnadega ta lahkus.

Isaak ja Reinart jäid oma laua juurde istuma.

„Usun, krahv eksis,“ ütles Isaak tüki aegse terava silmitsemise järele. „Need joodikud ei või olla politseinuuskurid. Ometi ei tohi me neid silmast lasta. Näe, nüüd lähevad nad ukse juurde. Joo välja, Reinert!“

Minnes välja tänavale, nägid nad teisi tuigerdavat Akersels silla suunas.

Sillal oli kaks linnavahti. Krag jorutas neist möödudes mingisugust joomalaulu ja tuigerdas edasi ja tagasi, nii et ta linnavahid nõnda tuigerdades ja seltsimeest kaasa kiskudes peeaegu ümber oleks lükanud. Need asusid kohe mehi kinni nabima. Krag hakkas rusikatega vehkima ja „Laiskloom“, kes tõesti purjus oli, hakkas karjudes vastu. Rahvas jooksis kokku ja nende abiga suudeti viimaks mehed kinni nabida. Nad paigutati troskasse ja viidi politseisse. Rahvas läks jälle igas suunas laiali.

Isaak ja Reinart olid seda üllatatult pealt vaadanud. Siis hakkasid nad naerma.

„Arvan, et võime kõrtsi tagasi minna,“ ütles Reinert. „Olid need küll kenad politseinuuskurid! Täna öösel meil neid enam karta ei ole. Magavad soolaputkas oma pead lahedaks!“

Ja lõbusas tujus rändasid nad õllepudeli juure tagasi.

Kui kinnivõetud politseisse jõudsid, viibis ülem parajasti kojast ja küsis vangistamise põhjuse järele.

„Joonud rahurikkujad,“ seletas politseinik.

Aga teine neist „jooonuist“ kargas äkki jalule, energiline ja lõbus.

„Nali on lõpnu!“ hüüdis ta.

„Mis, teie, Krag?“ küsis ülem ehmatunult.

„Jah, mina!“ Ta puistas tolmu riietelt ja võttis paruka peast. „Vaja oli nende käest pääseda ja ühtlasi nende kahtlust kõrvaldada. Viibisin lõvikoopas,“ jätkas ta naerdes.

Ta läks ülema seltsis selle büroosse ja andis aru.

„Kas arvate, et peame juveleerile asjast teatama?“ küsis ülem.

„Ei, mitte. Meie talitusviis on selline: Murdvargus on määratud kella kaheks. Mina tunnen sealseid ehitusi ju varematest murdvarguse katsetest. Võimatu on, et vargad kaupluse kaudu püüavad sisse tungida. See oleks liig suur julgus. Öue viib vaid üks värv, mis trükikoja pärast kogu öö lahti seisab. Kuna siit hulk inimesi sisse ja välja käib, siis ei ärata see erilist tähelepanu, kui jõugu liikmed üksteise järele sisse poevad. Nagu ma teile juba ütlesin, kõnelesid roimarid „elektrikroonist“. Nii siis tahavad nad vististi alumiselt korralt juveelikaupluse tungida.“

Juveelikaupluse peal asub mingisugune büroo, kuhu pääseb tagatrepi kaudu. Seda tarvitavad nad, murravad bürooukse sisse, lõikavad põrandasse augu ja lähevad siis selle kaudu alla. Samal teel toovad nad saagi välja.

Minu kavatsus on, et laseme roimaritel tüki tööd ära teha. Murdku sisse ja lõhkugu lage. Kui ma Oslo krahvi õieti tunnen, siis ilmub ta alles sel hetkel kohale. Alles siis teeme haarangu ja püüame nad nagu hiired lõksus kinni. Me paigutame eneste mehed vaikselt ülemisele korrale, et murdvargad ei saaks üle katuse põgeneda. Öue ja ümbruse õuedesse asetame valvurid. Täheanda: piirame maja nägematult. Alles teatud märguande peale nihkuvad kõik lähemale ja siis ei tohi masinavärgis kusa-gil riket tulla. Sest see jõuk on nii kaval, et väiksemgi eksitus meie poolt meile võib tuua kaotuse. Meie kahekesi valvame vastasmajas, kust meil ülevaade on. Otsustaval hetkel anname kokkuräägitud märguande ainsa valju vile kujul.“ (Järgneb.)

Reklaamimeister.

Austria kirjanik **Leo Ernst.**

Elas Ameerikas, kus miljonärid võrsuvad kui kesalilled, arutu rikas mees.

Gould oli ta nimi, ent see ei puutu asjasse.

Ka et tema pilvelõhkujad olid ainsad Ameerika Ühendriikides, mis tõesti lõhkusid pilvi, et tema meelivõrgutavates aedades, mis ta marmoristsäravaid villasid ümbritsesid, tõesti purtskaevud ümber kargasid, et tema lennukid koosnesid teraskõvaks pressitud tuhatdollarlistest rahapaberitest ja tema jahtlaeval olid platinast korstnad, ei maksa nimetamise vaevagi. Sest vähegi korraliku miljonäri juures on see endastmõistetav.

Oluliselt olulisem on, et tal oli ka tütar, kes — Jumala eest (muide ka muidu!) — igapäev õitses õrnuses ja imetaolikus värvitoreduses.

Ja tema tütre ümber kõik keerleski. Õigusega.

Sest ühel päeval puges selle neiu rinda armastus.

„Pa,“ ütles ta, „eilsest saadik on roheliste silmadega ja pruunisheitliga mehed moodsad.“

„Jes.“

„Ja kukul tuleb neil võimalikult taga hoida . . .“

„Jes.“

„Ja pahemas suunurgas peab neil olema kuuenurgeline kuldhammas . . .“

„Nii . . .“

„Jah. Kas see ei ole jumalik?“

„O jes. Väga jumalik.“

„Eks ole? Ja mõtle, pa, mina tunnen kaht sellist meest.“

„Noh, ja?“

„Armastan neid.“

„Thunderstorm,“ ütles miljoniline isa, „kas tead, et armastus on nii püha ja sügav asi, et seda isegi kinos mängitakse? Kas tead . . .“

„Ma tean kõik, pa!“

„Kas tead, et armastus on arusaamatu tunne, mida nii kerge ei ole mõista? Ainult kord tuleb ta! Ja sõlmib südamed igavesti! Kas oled selle üle ka hästi järele mõelnud? Kas tead, et naine armastatud mehe eest peab läbi minema tulest, et ta, kui ta peaks varastatama, sõitvast kiirrongist peab kargama tuhatnelja kihutava hobuse turjale, et ta peab balansseerima len-

nuki kandepinnal, et ta peab üle kuristikude ronima ja üle jõgede ujuma . . .“

Tütar nuuksus tasakesti oma ette.

„Seda tean ma kõik,“ ütles ta, „aga armastan ometi.“

„Evelyn,“ ütles isa pisaraisklämbunud häälega ja sügav meeleliigutus valdas ta, osalt tütre kuristik sügava tunde pärast, mida ta hakkas aralt austama, osalt ise oma ilusate sõnade pärast, mis talle tagantjärele kangesti imponeerisid.

„Evelyn, minu Evelyn,“ pomises ta igaks juhuks veel kord, siis kaotas temagi kõik külmuse ja nuuksus ühes tütreaga.

Kuni talle meenus, et asi nii lihtne ometi ei ole.

„Evelyn,“ pomises ta jahmudes, „neid on ju kaks. Mõlematega ei või sa ju abielluda!“

„Ei, pa,“ sosistas tütar muutuselt, „see'p see ju ongi . . .“

„Nii. Hm,“ ütles meister Gould murelikult ja jäi mõtisklema. Äkki selgusid ta näojooned, ta tõusis jälle sirgeks, silitas nuuksuva tütre pead, märkamata, et ta kogemata pihku oli kahmanud oma uinuva koera karvase saba, ja ütles: „Kõik saab veel heaks. Olgu see minu mure, Evelyn. Kõik saab veel heaks!“ — —

Järgmisel päeval seisid kaks toredasti riietatud härrat mister Gouldi õhutihedalt lahutatud töötoas.

Kaks kuuekandilist kuldhammast kiirgasid pidulikult.

„Mu härrad, palusin teid siia,“ ütles mr. Gould auväärilikult, „sest et mul teiega on midagi tähtsat rääkida. Minu tütar armastab teid nimelt. Teie mõistate, et minu tütar Evelyn ainult ühega teist võib abielluda. Kahevõitlus, milles teine teist kaob, on minu arvates mõttetu. Olen ärimees. Minu väimees peab oskama minu laialdasi ettevõtteid tublisti arendada, mõistate? See on mulle tähtis, ei midagi muud. Pean teadma, kumb teist on osavam ärimees, mõistate? See saab minu väimeheks!“

Pinev vaikus. Mr. Gould tõusis ja astus teraskapi juurde, kust ta võttis kaks pudelikist, ja siis oma tugitooli juurde tagasi tuli.

„Vaadake, mu härrad,“ ütles ta tähtsalt, „siin on kaks väikest pudelikist. Kumb teist sellega oskab teha paremat äri, saab minu väimeheks.“

„Mis on . . . ,“ pomisesid mõlemad härrad tasakesi, „mis sisaldavad need pudelid?“

Mr. Gouid tõmbas oma kullaga ehitud sigarist sügava suitsupahvi, siis ütles ta :

„Vesi. Puhas vesi. . . “ — —

Ligi kaks nädalat hiljem võidi kõigis Ameerika paremates ajalehtedes lugeda, et keegiigakülgselt tuntud ja lugupeetud noor mees nimega Georgy Smith enda olla seletamatul viisil üles poonud. Tema juures ilmunud viimastel päevadel tähelepanuvääri- vad nõdrameelemärgid ja süngelt kõlkuval laibal olnud mingisugune vee-pudelikene kramplikult käes.

See oli üks neist.

Evelyn Gould nuttis nii kibedasti, et isagi meeleliigutuse pärast veel vaevu jõudis rahustada.

„Sa oled minu peigmehed ära tapnud!“ kisendas õnnetu tüdruk. „Kuidas saab siis harilikust veest teha kulda?“

„Hea küll, Evelyn.“ ütles isa ebamugavalt. „Kes seda ei oska, pole õige ameeriklane ja ta oleks muidugi halvasti lõpnud.“

„Oh Jumal, sa oled minu peigmehed ära tapnud!“ nuuksus Evelyn ikka edasi.

„Veel on seal olemas ju teine!“ lohutas mr. Gould.

„Jah, kus?“ ahastas tüdruk. „Vististi on temagi ju surnud.“

Ja nõnda see näis.

Möödusid päevad. Nädalad. Kuud.

Siis ühel päeval — taevas teab, kust see algas — jooksis pomin läbi teadusliku maailma, jagunes tuhatkordselt kahisevasse ajakirjanduse lehtedemetsa ja ringles kõmuriikkalt kogu maailmas.

Asi oli nii :

Teaduste akadeemia oli Honolulu, nagu iga aasta, korralikule koosolekule koondunud. Päevakord oli läbi ja enamik koosolijaid sügas habet rahulolles saavutistega, nagu oleks kõik kõige paremas korras, kui äkki koosoleku juhatajale ära anti kiri, mille sisu pidi olema väga tähtis, sest et auväärse rauga käed ja jalad seda lugedes hakkasid värisema, enne kui ta suud maigutades suutis seletada, et tema saanud teate, mille järele „Santa Poloma“ purjekal kokk oma jala murdnud ja et selle murru keegi laeval viibija härra vesiselge vedeliku ja liimi abiga kolmekümneviie minuti jooksul valuta terveks teinud !

Selle „Santa Poloma“ kapteni kirja olla läbi vaadanud ka hollandi ida-india arstide kolleegium ja selle siis oma templiga ja allkirjadega varustanud, nii et kahtlusest enam ei võivat olla juttugi. Asi olla seda täht-

sam, et hollandi ida-india arstide kolleegiumi poolt olla kaasas veel kiri, milles oletatavat, et asi nende mõistusest üle käivat, mispärast nad asja lõplikuks otsustamiseks saatvat Honolulu auväärsele akadeemiale, kelle kuulsus garanteerivat, et asi leiab selle uue rohu suhtes lõpliku lahenduse.

Kolmekordne elagu ja ühehääliselt vastuvõetud tänukiri hollandi ida-india arstide kolleegiumile lõpetas koosoleku.

Kõik teaduslikud ajakirjad avaldasid üleskutse kaastööle ja ameerika ajakirjandus avas oma veerud vaidlustele. Ilmusid veerudepikkused kirjad. Ameerika kuulsaimad lahutusteadlased katsetasid liimiga ja töötasid välja otse segaseks tegevalt targad heaksarvamised, milles käegakatsutavalt selgeks tehti või hukka mõisteti kõnesolev abinõu. Samuti katsetasid ameerika tähtsaimad arstid oma kliinikutes uut rohtu ja tähtsad spordimehed seisid seal juures. et kella järele selgusele jõuda, millise ajaga luumurrud paranesid.

Ent tagajärg jäi saavutamata.

Ärevus ameerika avalikkuses kasvas ; pilgati osalt õigusega, osalt ülekohtuselt teadust, mis kuidagi sihile ei jõudvat, ja looti tormiliselt haruldase vedeliku avaldamist. Tekkisid erikomiteed, mis hiigla koosolekutel tähelepanu juhtisid jalamurdude hädaohklikkusele ja marulistes kõnedes osutasid võimalustele, kui kergesti võivat inimesed jala murda ja et viimane aeg olla, et valitus selle vastu abinõud tarvitusele võtaks.

Ja siis sündis see.

Ühel päeval kleebitikogu Ühendriikides üles suured plakatid, mis kõigi silmad maagilise võluga enestele tõmbasid.

„Slingerslowi murruvesi, rohi, mida „Santa Poloma“ paranduse puhul tarvitati, on kõigis rohukauplustes müügil. Dollar pudel. Ostke viibimata ! Turul ainult mõni miljon pudelit !“

No sest sai alles äri !

Rohukauplused olid avatud ööd ja päevad, inimesed seisid sabas uste ees. Tuhandeid ootas järke. Kõik tahtsid saada „Slingerslowi murruvett ! Harva osteti ainult üks pudel ; osteti kaks, kolm, kümme, enamgi. Sest kes võis teada, kui tihti võis juhtuda luumurd. Neid kingiti onupoegadele ja täditätardele, väimeestele ja lastele ja vanematele. Ühendriigid olid õnnelikud ja õnnestasid siis teisigi . . .

Äri oli suurepärane ! — —

„Slingerslow . . . “ ütles mr. Gould, kui ta oli ostnud juba mitu tuhat pudelit han-

geldamise sihiga ja nüüd imerohu pudelite etiketid ja tarvitamise õpetuse hoolega läbi luges. „Slingerlow . . .?“ ütles ta mõtlikult. „Olen seda nime kord juba nagu kuulnud?“

„Slingersl . . .?“ hüüdis Evelyn punastavalt ehmudes, nii et ta südamelööök ähvardas seisma jääda. „See on ju . . .“

Samal hetkel kostis väljast värava eest kõva mootorimürin. Uks avanex ja sisse tuli . . .

„Jimmy!“ hõiskas Evelyn ja tormas talle ainsa sammuga kaela.

„Darling (lemmik) . . .,“ sosistas Jimmy liigutatult, siis pigistas ta mr. Gouldi kätt ja ütles:

„Tere, vana poiss. Nii siis, mis ütlete nüüd? Noh?“

Uhkelt säras kuuekandiline kuldammas.

„Teie . . .?“

„Slingerslowi murruvesi, mis? Pole sügugi halb asi!“

„Ah, selle olete teie — see on . . .?“

„Ja muidugi, vesi, puhas vesi!“

„See on ometi! Neetud, siis ma kukkusin . . .“

„Lohutage, teised samuti . . .“

„Damned! See on ju . . . Ja sellega parandasite jalamurru?“

„Muidugi. Täiesti!“

„Sellega?“

„Ja liimiga.“

„Tõsise jalamurru? Selle jala, mille peal inimene kõnnib — mis?“

„Muidugi.“

„Võimatu!“

„Kuidas nii?“ Billy Slingerslow naeris.

„See oli ju — puujalg . . .“

Sest sügis on.

H. Rikand.

Ule kühmanõlva länqus kiiri sajab
Veel soojalt, hellatavalt. Rohelus
Kui upuks kulda. Elujuttu ajab
Veel orasheina paitav muhelus,
Kuid sügis on.

Mahlhaljad hällituvad lehiskroonid
Täis ilu, jõudu õhu õõtsudes;
Kui kevadised kõikjal värvifoonid,
Ei lange leht veel taule lõõtsudes,
Kuid sügis on . . .

Teani salu taga laiutuvail väljul
On kolletavaid laiike levimas,
Kus vihat vihiseb ja sirp käib nurmeseljul, —
Küll pea murulgi on haljus hävimas.

Sest sügis on.

Mis ilmuvus sääl helgleb lähenedes?
Näen's õieti? Kui liblik kevadel!
Käib — suiguh vaid maavahe vähenedes,
Helgroosa kleit, kaks patsi õlgadel . . .

On's kevad see?

Laps, seisata! Las' hetkeks pilku heita
Su särasilma sügavustesse.
Näkk Rõõm, faun Vallatus sääl võtvad uifa, —
Neid armastan . . . Saaks sooja hingesse.

Sest sügis on . . .

Nii mõtlin. Ütlin kas? Ah, näkid, faunid
On kevadlapsed. Kes neid paelustab!
Üks ling . . . üks kõng — ning paksud patsid kaunid
On möödas. Nukrus vaid mind kaelustab.

Sest . . . sügis . . . on . . . !

Agent.

Vene kirjanik **Arkadi Avertshenko.**

Mihail istus kirjutuslaua ees ja töötas. Äkki kuulis ta trepil mürinat ja kära, nagu oleks keegi trepist alla kukkunud. Ta tõusis kähku, läks ukse juurde ja avas selle; ja juba komberdaski keegi mees tupp.

„Vabandage,“ ütles tulija tuikudes, „mul polnud tõesti kavatsust . . .“

„Aga tulge ometi tupp!“ hüüdis majahärra ja tähendas murelikult: „Mu Jumal, milline olete? Kas olete viga saanud?“

Võõras äigas käega üle kuue ja püksi, teise käega üle selja, kõhatas ja ütles:

„Ei vääri kõnet, ei vääri tõesti kõnet, aga ma ehk eksitan teid?“

„Ärge sellest küsige,“ ütles Mihail. „Kas olete haiget saanud? Mis teile õieti juhtus?“

„Mm, tühi asi; komistasin trepil; seda juhtub mulle iga päev.“

Mihail lõi käsi kokku:

„Aga Jumala eest, selle juures võite ju murda käed või jalad.“

Võõras silmitses teda ja ütles ükskõiksel toonil:

„See on treening, härra, uskuge, kui nii tihti trepilt alla lennatakse nagu mina . . .“

Mihail kehitas õlgu, raputas pead:

„Ei saa aru, miks ei ole teie siis ettevaatlikum?“

„Oleksin juba,“ ütles kummaline võõras, „aga inimesed lükkavad mind alati nii kõvasti, et enam peatust ei leia.“

„Inimesed?“ küsis Mihail hämmastunult. „On teid siis keegi trepist alla tõuganud?“

„Muidugi! vastas võõras. „See härra, kes teie kohal elab.“

„Tõesti?“ ütles Mihail nähtava imestusega. „Aga need on ju nii kenad inimesed ja ma ei oleks uskunud . . . On teil ehk noore ilusa prouaga romaan?“

„Aga härra, mis teie minust õieti arvate?“ vastas võõras nähtava meelepahaga. „Teiste naised on mulle pühad. Mina ei ole kellegi don Juan.“

„Aga siis ei saa ma asjast aru,“ ütles Mihail ja silmitses meest.

„Ärge vaevake ennast,“ tähendas võõras, „sellele te ei tule.“

Mihail silmitses meest läbitungivalt ja hüüdis:

„Olete mulle muide nii tuttav. Kas teid ei lükatud eile trammilt maha?“

„Vabandage,“ ütles võõras ruttu, „see oli tunaeele. Eile visati mu teie vastas majas trepist alla. Õnneks oli seal ainult kuus astet ja needki ei olnud kõrged.“

„Jah, inimeselaps,“ ütles Mihail käsi kokku lüües, „kes te siis õieti olete, et igal pool välja lendate?“

Võõras kõhatas ja hüüdis kohmetult:

„Olen agent. Elukinnituse agent.“

„Ah nii,“ ütles Mihail nähtava jahtumisega.

„Muide, sel puhul,“ hüüdis võõras ruttu, „meenub mulle, kas olete oma elu juba kinnitanud? Võin teid kinnitada kuidas tahate. Kahekskümneks aastaks, surma puhuks, teie proua, teie laste kasuks. Palun aga õieti valida.“

„Täna,“ vastas Mihail, „minul ei ole naist ega lapsi.“

Võõras silmitses teda.

„Olete poissmees?“

„Jah, Jumalale tänu,“ vastas Mihail naerdes.

„Aga härra,“ ütles võõras, „kas teate, mis kaotate, kui poissmeheks jääte? Mil- listest rõõmudest, millistest mugavustest te ilma jääte? Teie peate abielluma, härra, kiiresti abielluma. Juba poissmehe maksust pääsmiseks. Mul on parajasti üks esimese klassi daam käe pärast. See on teile kui loodud. Lakute enese sõrmedki puhtaks. Ja kaasavara, haruldus praegusel ajal; tema isa on juba kaks korda akordeerinud. Tore isik: blond paashipea, suur, sale, tark. On teil homme aega? Asjaga on nimelt kiire, muidu jõuab mõni teine ette; sellepärast ei või aega viita; mina viin teie sinna. On teil smoking? Tunnen esimese klassi äri, kõik järelmaksu peale, võime kohe sinna minna.“

„Ärge nähke vaeva,“ hüüdis Mihail melankoolselt, „mina ei sobi abielumeheks.“

„Miks mitte?“ hüüdis võõras ruttu. „Palun, miks mitte? Mis see üldse tähendab, ei sobi abielumeheks, ja siis veel selline mees kui teie? Teie olete abielumeheks sündinudki. See on patt, roim inimsoo vastu, kui teietaoline mees poissmeheks jääb.“

„Vabandage,“ ütles Mihail närviliselt, „seda pean mina ometi ise paremini teadma;“

kõike ei saa seletada, on olemas tundemomente.”

„Ah nii,“ ütles võõras skeptiliselt, „noh, kui muud midagi ei ole, siis tunnen abi nõu, mis sellistel puhkudel otse imet teeb. Tuhanded tänukirjad. Proovipudelid hinnata.“

„Aga, kes teile ütleb, et vajan rohtu?“ hüüdis Mihail pahaselt. „Ma ei luba . . .“

unustate, millisel ajastul me elame, tehnika ja leiutuste ajastul. Kes kannab nüüd veel paljast lagipead? Kui teie oma pead meie universaalpomaadiga määrige, on teie paljaspea nädalaga kadunud, garanteerin. Tunnen härrasid, kel oli paljas pealagi, ja nüüd on nende pea kui kookospähkel.“

„Jätke mu rahule, härra, mul ei ole täna tõesti tuju . . .“ tähendas Mihail närviliselt.

Rukkilõikus.

„Palun tuhatkorda andeks; ma ei tahtnud härrat solvata, aga ometi ei mõistama siis . . .“

„Aga vaadake mind ometi kord,“ naeris Mihail ja pani paberossi põlema, „kas võin siis mõnele neiule meeldida? Pealegi veel ilusale neiule? Minu palja lagipeaga, suurte kõrvadega, suure kõhuga ja selle kehaehitusega?“

„Aga härra,“ ütles võõras südisti, „teie

Ent võõras ei katkestanud juttu, vaid jätkas:

„Ja mis puutub teie kõrva, pole midagi lihtsamat. Mütin teile patenteeritud kõrva-kujundaja, mis tuleb öösel pähe panna, väga odav, saate ainult meie käest. Ja kolme päeva pärast te enam ei teagi, et teil on kõrvad.“

„Ma olen teile juba ometi ütelnud,“ katkestas Mihail ta kõne kärsitult.

„Silmapiilk, mis olete veel ütelnud — teie väiksus ei tohi olla takistuseks. Minu gümnaastikaaparaat pikendab teid kahe kuu jooksul kümme sentimeetrit, loe ja kirjuta kümme sentimeetrit. Kas teate, mis see tähendab? Kümne aasta pärast olete hiiglane, nägemiseväärt inimene, keda võib asetada pankoptikumini!“

Mihail tõusis ja taandas ennast ukse poole.

„Mina ei vaja midagi. Vaevate ennast muidu. Teete mu närviliseks . . .“

„Ja jah, närvid,“ hüüdis võõras. „Härra, kas olete juba midagi kuulnud meie patentdushist veetolmutajaga ja automaatlikust massaashiaparaadist? Nädala pärast olete hoopis teine inimene, närvideta inimene.“

Mihail kobas oma pead ja ütles meeleheitlikult:

„Jätke mu rahule, härra, mu pea valutab juba!“

„Midagi pole sellest lihtsam,“ ütles võõras, „meie migreenipastillid aitavad iga-sugu peavalu vastu — ainsast tabletist aitab.“

Mihail vaatas võõrale paluvalt:

„Mul pole aega, on kirjad kirjutada.“

„Hea, et mulle meenutate,“ ütles võõras.

„Kas tunnete meie kirjutusmasinat? Üusim süsteem, kõik elektri peal, teile kaks sada, erandina, härra, sest olete nii sümplastlik.“

Mihail ei lausunud sõnagi, võttis kirja-pressi.

„Härra, kui teie nüüd minu toastei lahku, siis . . .“

Ent võõras võttis ta käest kinni ja ütles:

„Vabandage, see teeb teie käele haiget. Muretsen teile mererohust kirjapressi; kui seda tõstate, siis . . .“

„Nüüd on minu kannatus otsas!“ hüüdis Mihail ja vajutas elektrinupule.

Võõras silmitses teda, ja kui teener ei ilmunud, hüüdis pilkavalt:

„Teil on hea kell. Meie kellaga seda

teile ei juhtu. See heliseb nii kõvasti, et kogu maja kokku jookseb. Päeval ja öösel, kõigis kultuurriikides patenteeritud. Hind ühes elementidega ja montaašhiga ainult kakskümmend rubla, lihtsalt kingitud.“

Mihail kahmas võõra käevarrest kinni: „Kui te nüüd ei lahku, siis kardan, saan rabanduse!“

„Peate õigel ajal hoolitsema puusärgi eest, härra,“ vastas võõras jahedalt, „ja matmise eest; või eelistate krematooriumi?“

Mihail kahmas võõrast sõnalausumata kinni, lükkas ta välja kotta, lukustas ukse ja tõmbas kergendatult hinge:

„Jumalale tänu, nüüd on ta väljas!“

Aga mõne minuti pärast avas võõras ukse muukrauaga, tuli tuppa ja ütles hammustavalt:

„Härra, teie lukk ei kõlba. Teie elu ei ole kindel, kui ust saab muukrauaga avada — see on karistamise väärt kergemeelsus. Müün teile luku, mida keegi ei ava — kümme aastat vastutan. Isegi teie ei ava seda. Hind viisrubla.“

Mihail jooksis laua juurde, võttis sahtlist revolvri ja hüüdis:

„Härra, minge või ma lasen . . .“

Võõras silmitses teda naeratades:

„Selle revolvri? Härra, ärge laske ennast välja naerda, täiesti vananenud süsteem, kuulub muuseumi, minult saate revolvri . . .“

Mihail kahmas mehest kinni ja viskas ta uksest välja, Kuuldus mehe kukkumist trepil. Ja mõni minut hiljem kostis ukse tagant võõras häääl:

„Härra, te olete oma manshetinööbiga minu kuuekatki rebinud; ostke minu patentnööbid, siis seda teile ei juhtu.“

Mihail löi ukse vihaselt kinni, astus tuppa, vajus väsinult tugitoolile ja ütles:

„Ja siis ta veel imestab, et trepist alla lendab!“

Armastuseluulet.

Persia luuletaja **Hafis**.

*Kust tuleb see, et sinu juuksed peas
nii muinasjufulikult säravad?*

*Kust tuleb see, et nõnda õrnasti
sind suudleb uni? Roosilehti sul
ju pole — aga kust küll tuleb see,
et ümbritseb sind roosilõhn nii õrn?*

*

*On tulnud kevad. Hüatsindid, tulbid
ja ka narfsissid peenrailt fõusevad
kõik naerafades. Kubu jääd küll sina?
Muld hoiab kindlasti sind oma kütkeis.
Ma tahan nuffa kevadpilvena,
ehk fõused sa siis omefi su hauast
kui hurmavaim ja kaunim kevadlill!*

Etteaimdus.

Arnold Liiv.

Ametnik Olev istus kärsitult poolhämara, avaras ministeeriumi kantseleis, tehes pealelõunest ületunni tööd. Sarnane töö, eriti varasuve õhtul, oli tappev, kuid Olev oli täna ülevas, olgugi pisut närvilises tujus. Ta ruttas. Oli vaja lõpetada mäikuu aruandeid — ja homme õhtul sel ajal — oh, kui pagana pikad on vahel päevad, ootas teda postkontori lähedal naistest armsaim, kuumem ja veetlevam — tema Linda.

Olev ja Linda olid aastaid kuulunud üks-teisele ilma igasugu vannete ja töotuste andmata, sest nende armastus oli tekkinud seltsimehelikust sõprusest, ning arenenud kehade ja hingede kokkukõlaks. Võib olla oli see tingitud ka sellest, et elu ja olukorrad lubasid neil rohkem hingeliselt ja kirjalikult üksteisele kuuluda kui tõeliselt — üksteist kohata . . .

Pikk oli Olevile öö ja järgmine pool päeva. Sadanded korrad vaevasid ta aju Linda kirjast üksikud read: „Kallim, võib siiski juhtuda, et mul puudub võimalus Sind näha — eriti kui lähen sugulastele ja sealt otsejoonelt jaama. Pea kinni meie lepingust!“ O, see oli hirmus Olevile, see nende leping! Seda teadis ta ju nimelt, et nad kunagi ei tohtinud teineteist tuttavate juuresolekul tunda. Võõraste seltsis pidi vaid olema ja kohtama tundmatutena. Oli kordi, kus Olev tahtis murda seda lepingu punkti, kuid siis teadis ta, et Linda seda temale vast kunagi enam ei andesta. Ja imelik, neiu oli seda punkti nende salalepingus ausalt pidanud, vähemalt kahel juhusel nende sõpruse — salaabieliu keskel . . .

Viimaks onnetigi on möödunud sajaminutilised tunnid, ning Olev kõnnib postkontori lähedal tänaval. Tal on tänaseks küsitud vaba päev. Pehme kevadsuve õhk paitab kogu linna, aga maal õitseb tolmates sirge pilliroona uhke rukis. Mööduvad minutid, kuid Linda ei ilmu. Kümned korrad on Olev kella vaadanud, isegi kõrva juure teda ligistanud, kontrollides, kas kell vahest ei seisa. Tinaselt on möödunud määratud kohtamistund. Sadandeid naisi on tulnud ja läinud postkontori eest mööda, kuid nende hulgas puudub oodatav. Olev on paar korda postkontoris sees käinud, kirjutanud aja- viiteks kirju maale tuttavaile, kuid Linda ei tule.

Järsku tärkab tal aju, et Linda sõidab ju lõunase sõiduga jälle koju tagasi isa tallu. Jaamas seal näeb ta teda kindlasti ja kuuleb, miks tal võimalik polnud tulla. Ja Olev sammub kiirelt, veel kord postkontori ees ringi vaadates, jaama poole. Tasa kolksub tal väike kaliibriline brovning taskus. Revolver rõhub vasakut taskut pisut alla poole. Peagi on ta jaamas, mis täiskiilutud rahutult askeldavaist sõitjaist. Olev luurab, vaatab, tõuseb kikkivarvule, aga Lindat ta ei leia. Kuid järsku — seal kaugemas ooteruumi nurgas seisavad ooteruumi ukse lähedal kollaste sumadanidega tolmu- mantlis Linda ja keegi pruunis palitus musta vurrudega mees. Linda naerab õnnelikult hoides mehe käevarest kinni, et rahva vool neid ei lahutaks.

Noana löikab valus piste kogu Olevi olemusest läbi. Midagi kohiseb peas, süda vasardub — metsik viha raputab kogu ta noort tugevat ja himurat keha. Ilma mõtlemata astub Olev pileti kassa juure, võtab Linda kodukoha jaama pileti — jättes kassa lauale tagasi antava raha. Rahva vool viib Olevi vaguniterea ette, kus ta eemalt silmab Lindat, kes kaob ühte vagunisse enda kavaleriga. Olev hiilib ka sinna sama vaguni teise ossa, kuid nii, et võib neitut näha rahva murrus kaugelt, kuulata, kuis Linda enda kavaleriga jutleb . . .

Kui neiu pruun peakene laskub võõra mehe lähedale, kui ta apelsiini koorides naeratab võõrale näkku, — on Olevil tunne, kui uuristaks keegi nüri noaga ta südant. Ta hiilib — trügib ligemale sinna kupeesse, kus istub Linda, kramplikult pigistab ta taskus revolvrit ja välkkiirelt asub mõte aju: surma temale — sellele petisele kuul kuuli järele ja siis viimane endale. Alatu pettus, selleks vist see punkt lepingus oligi meie kohtamistel tuttavate juuresolekul.

Olev trügib ikka ligemale ja ligemale Lindale. Ta keha põleb, meeukohtadel taovad metsikud vasarad. Ta teab vaid üht — tuleb lasta kuule, sest siis on kergem, või ta lämbub samas paigas, kukkudes vaguni põrandale . . .

„Noor härra, teil on vist halb! Olete näost valge — nagu hakkaks praegu surrema,“ ütleb keegi samas püstiseisev vanem naisterahvas.

Linda märkab Olevit, pilgutab silma nagu alati, et meelde tuletada lepingu punkti. Täna ta aga kohkub, märgates surma varje Olevi näol. „Näru, lipakas — näe, kuis nüüd kohkub, kui näeb järsku, et olen ta tabanud truudusemurdmiselt. Nüüd veab ta teist meest enda koju, kuna minu jaoks puudub aeg, olgugi et olen teda oodanud mitu kuud — kogu pool aastat. Mind toidab ta kirjadega ja magusate sõnadega, aga seda teist pilkude, suudluste ja kallistustega enda isatalus.“

Juba hakkas taskust raske käsi välja ronima külma surmariistaga, kuid siis nägi Olev väikest tütarlast emaga Linda kõrval. Ta kohkus — milline meeletus: „Süütud kannatavad! Veel on aega, veel võimalusi. On tore olla enda ja teise elu isand, lugeda tunde ja anda elule minuteid. Las ta veel lõbutseb!“

Olev keeras ümber, asus teise vaguni ossa ja jäi tuina tarretusse.

Saabus jaan, kus Linda pidi sõidult lahkuma. Ka Olev trügis nüüd sama vaguniukse poole, kust pidi Linda lahkuma. Ta uskus ikka veel, et see kõik oli unenägu, et juhuslik tutvav sõidab edasi ja tema, Olev, saab Lindat koju saates kuulda tött, saab kuulda olukorda, miks neiu teda täna ei külastanud. Kuid seal nad juba liiguvad vagunite vahel — Linda ja see neetud teine mees — võistleja eluteel.

Olev kuuleb, kuis Linda rõõmsalt hõiskab: „Robert, täna lähme isatalu rukkipõldude vahelt läbi! Oj, kui ilus on õitsvate rukkipõldude vahel kõndida! Ja kuidas rõõmustab isa sind nähes!“

„Nad peavad mõlemad minuga koos surema!“ mõtles Olev ja tõttas silmnäolt eelsammujatele järele.

Jaama tagant algavad rukkipõllud. Rongilt oli vaid maha astunud paar — kolm vanemat meest ja nemad kolmekesi.

Päike oli veeremas. Rukis hõljus hurmava mee järele lõhnava merena. Nad läksid kuni põllu otsani, siin naeratas kelmikalt Linda Olevile, kui kaugele salajasele tuttavale ilma tervitamata, vadistades oma saatjaga.

Seal teise rukki põllu serval „Rahula“ talu koplis õitsval murul, sinna jookseb ta neile vastu teist põllupeenart pidi ja lõpetab enda ja nende piinad. Rukki põld on

vahel. Tema läheb ühelt poolt, nemad teiselt poolt. Seal, seal nad kohtavad — seal on ka kõigil hingepiinal lõpp. Mõnisada meetrit ja seal seisab ka Linda isatalu rohuaiaga . . .

Kuid mis see tähendab? Luges siis Linda tema mõtteid, arutab kohkudes Olev, kui näeb, kuis neiu teine pool rukki põldu metsikult jooksu pistab, isatalu poole — võõras mees ta kannul. Olev hakkab ka jooksu, kuid enne, kui ta jõuab heinamaa servale, kuhu lõpeb rukki väli ja kus algab „Rahula“ talu koppel, kus pidi ta hirmsat kohut mõistma, on Linda juba sealt läbi lipanud ühe hiiliga isa talu õue . . .

Sambana jääb Olev rukki varju seisma, mõtleb nagu raskest unest ärgates ja longib siis lähedale heinamaale, kus viskab end lillekestest kirevasse niiskesse rohtu pikali ja jääb magama.

Ta ärkab jahedast kastest niiskena ja sammub väsinult jaama poole. Pea on raske ja valutab. Miks oli ta sõitnud siia — oli see siis tõesti tõsi, et ta tahtis tappa, hävitada kolm elu?

Joobnuna tuigub väsinud Olev jaama ooteruumi oodates õsist sõitu ja pomiseb: „Imelik, imelik, inimene pole alati enda isand.“

Paari päeva järele sai Olev Lindalt järgmise kirja:

Kallim!

Andesta, et ei saanud tulla linnas käies määratud kohale. Kohtasin õemeest ja pidin ühes temaga kohe koju sõitma talumüügi asjus. Miks olid nii kahvatu, kurva ja isegi hullumeelse näoga. Hakkasin sind koguni kodu lähedal rukkivälja peenral kartma. Mind valdas kole hirm — jooksin meeletuna koju ja värisestin terve õhtu kodus olles. Ega sinuga midagi halba pole juhtunud? Seleta, mu kallim, mu pai poisu — millest tingitud see meeletu hirm? Kas sõitsid järgmise sõiduga linna tagasi? Vist olid koguni armukade, kui nägid mind õemehega lõbusalt jutlemas. See kõik paistis su kahvatust näost mulle vagunis nii — või vast eksisin?

Paikene, kirjuta pikk, pikk kiri!

Suudeldes, suudeldes Sinu
Linsu.

Rahulas, 27. IV. 32.

Salajane külastus.

Ungari kirjanik **Genö Ohlischläger.**

Möödunud talvel sain ma Florensis tutvavaks vanema saksa abielupaariga, kes Itaalias oma vanupäevi veetis. Kuna nad olid ainsad omamaalased itaallaste, inglaste ja prantslaste hulgas ja kui paljureisinud inimesed näisid nad huvitavate seltsilistena, siis viibisime palju koos. Vanale daa-

„Ah mis, nii hull see ju ei olnud, aga kui see sulle ei meeldi, siis ma muidugi vaikin.“

Mina oletasin selle taga muidugi mingisugust huvitavat sündmust: vana härra võis ju nooremas eas olla suur võrgutaja. Aga tema proua pärast ei palunud ma teda

Rootsi kuningas **Gustav Adolf** Lüizeni lahingus.

mile ei tahtnud tänapäeva noorus sugugi meeldida.

„Kas siis ei ole alati leidunud kaineid ja kergemeelseid noori?“ vaidlesin mina.

Vana härra naeratas paljuütlevalt.

„Võiksin teile ju jutustada loo, mis ma ise paljude aastate eest ühe daamiga läbi elasin.“

Ta katkestas jutu, kuna proua talle oli heitnud karistava pilgu.

„Aga, Artur, seda ei või sa ju ometi jutustada!“

jutustust jätkata. Inimene armastab ju kena lugu eriti siis, kui see pole „luuletatud“, vaid on elust enesest võetud.

Umbes paar nädalat hiljem istusin ma vana härra seltsis üleval Fiesoles Osteria terrassil klaasi chianti juures. All orus seisis Florenz. Päike seisis mägede kohal horisondil ja ületas kõik oma kuldsäraga.

„Kui ilusad on ometi need mäed!“ ütles ta vaimustatult. „Olen alati olnud metsik ronija ja olen käinud nii mõnegi hüglase tipul. Mägedele võlgnen ma ka tänu seik-

luse eest, millest teile hiljuti rääkis. Tean, et seda meelsasti tahaksite kuulda, ja ma jutustan ta teile.“

„Aga teie proual ei oleks sellest mitte meelehead.“

„Küll näete, et see lugu üsna süütu lugu on. Ainult esimesest pilgust paistab see mõne Boccaccio loona. Sellest on nüüd juba möödunud ligi viiskümmend aastat. Olin teinud ühel päeval kaunis raske käigu mäele ja leidsin õhtul Las Avant'is — te tunnete ometi seda ilusat Helveetsia küla — ühes hotellis puhkepaiga. Olin väga väsinud, läksin varakult voodisse ja uinusin kohe, Kinnistest luukidest paistis juba läbi valge päev, kui ärkasin. Ma sirutasin voodis ja tahtsin veel pisut puhata. Äkki tunnen ma kedagi enese kõrval puhkavat; ma ehmatan ja näen oma kõrval peent, ilusat neiupead sügavas unes. Väike neiu nägu õhetas korralikult hingates. Esimesel hetkel uskusin vaevalt oma silmi, siis sain ärevaks. Kust tuli see neiu minu voodisse? Vististi oli ta toaga eksinud. Seda võis ju juhtuda. Aga mõistatuslik oli see, et ta mind voodis ei olnud tähele pannud ega minu külge puudutanud.“

Ta võis iga silmapilk ärgata. See olukord oleks meile mõlemile olnud üliväga piinlik. Sellepärast ei meeletunud mulle midagi paremat kui ettevaatlikult tõusta, oma asjad koguda ja kaduda. . . Väljas riietusin ma siis ruttu ja kuulsin, et kogu maja oli ärevuses. Kohtasin üht toatüdrukut, tegin enda lolliks ja küsisin, mis on. See seletas, öösel olla keegi noor daam ära kadunud. Õhtul hilja palunud keegi vanem

daam hotellis oma kahe tütreaga öökorterit. Suuri vaevu olla talle saadud muretseda ruumi. Mõlemad tütreid pidanud ühes toas ja ühes voodis magama. Vanem tütar ei ole öösel ennast tundnud üsna tervena, oli toast lahkunud ja sinna mitte enam tagasi tulnud.

Mina läksin kohe hotelliomaniku juurde ja tegin talle ajaloo nelja silma all selgeks. Selgus, et noor daam uniselt oma arvatavasse tuppa tagasi oli läinud ja, et mitte oma sama väsinud öde äratada, tuld süttamata ja tasakesi voodisse pugunud!

Vaatamata suuremale diskreetsioonile ähvardas ometi tekkida hotelliskandaal, ja daamid reisisid veel samal hommikul minema, ilma et mina neid enam oleksin näinud.“

„Ja te ei olegi neid enam näha saanud?“ küsisin mina naerdes.

„Minu salajane külastaja on saanud — minu naiseks.“

„Teie prouaks?“

„Jah! Olin temasse esimese pilguga armunud. reisisin neile järele ja ei rahuldunud varem, kui ema meile abiellumiseks luba andis. Teie näete, minu lugu on mitte ükski tõsi, vaid tal on ka õige lõpp, ehk küll muidu sellist juttu, kui see on mõne kirjaniku kirjutatud, võidaks arvata sentimentaalsete liiki.“

„Tõsi! Selliseid lugusid võib vaid elu ise luua. Aga seda pean teile ütlema: armsa Jumalaga seisate teie küll vististi, heas vahekorras.“

„Mis?“

„Noh, pühakiri ütleb ju: „Omastele annab Issand seda unes!“

Anna andeks, muus!..

Aleksey Dolgošev.

Anna andeks, et käisin võitluses oma hingega, sinu pärast, kallim!

Ära kohku, kui sa mu silmi vaadates leiad õudse, tardunud pilgu! . . . Kui sa verisena leiad mu hinge . . . Tean, ta oleks siiski hukkunud sinuta, sest armastas käia tundmatuid teid . . .

Õel kui päeval sonis ta — sonis kui pavalikus haige . . . See oli siis, kui sa läksid, kui sul aega polnud minu jaoks. Siis nuttis mu hing, põlvitas su jalge ees meeletoormina. Kerjusena mangus ta sult armastust! Otsisin talle uusi teid, vabamaid, unustusi pakkuvamaid . . .

See oli siis, kui sa läksid . . .

Istusin kogu öö asemel unetuna, pisarad silmis . . .

Ning mu hing naeris hullumeelset naeru ise värisedes valust . . .

Olin suurem, kui hing — olin võimsam temast.

Tean, ta oleks siiski hukkunud sinuta. . .

Ja ma surmasin oma hinge . . .

Anna andeks, et käisin võitluses enese hingega, sinu pärast, kallim . . .

Ära kohku, kui sa mu silmi vaadates leiad sealt õudse, tardunud pilgu, kui sa verisena leiad mu hinge!

Tallinnas, 1932 aastal.

Kui rahakott lendas.

Austria kirjanik **Karl Lütge.**

Kui rahakott lendas, oli vana raudteevaht väga ehmunud. Seda ei olnud talle veel kunagi juhtunud, ei, nii kaugele kui ta mäletas. Paberikerad, õuna-, apelsiini- ja banaanikoored, jah, mõnikord ka mõni pude, mis ta peast mööda lendas, visatud möödasõitvate rongide kergemeelsete sõitjate poolt. Aga rahakott — ei.

Kui rong juba ammu oli jõudnud lähemasse jaama, haaras vana raudteevaht viivitades rahakoti järele. See oli avanenud, rahad olid kruusale laiali paiskunud, palju suuri, sajalisi. Sellised olid siis need suured rahad, ja leidus tõesti inimesi, kel selliseid rahapabereid oli nii palju? Hm. Nii palju raha! Ja see kõik lendas välja kiirrongi aknast!

Rauga mõtlemisaparaadis kõlas hüüe: Ha, mispära? Mispära? Mispära? Mispära? Sündis seal roim, kuritegu? Jah, vististi.

Ta ruttas telefoni juure ja teatas asjast pikalt-laialt lähemasse jaama, millele ta allus.

„Selguse saamiseni siia ära anda!“ kästi sealt.

Hea küll. Seda tahtis ta teha. Kuid vaja oli ometi enne raha üle lugeda, et teaks, milline summa pisut aega oli olnud tema kätes.

„... üheksatüskümmend, kakskümmend...“

See oli ju, jah — kakskümmend korda sada: kaks tuhat! Ilus summa — jah! Kakskümmend sajalist! Rauk luges neid veel kord, luges veel kolmatkorda — inimene võis ju ka eksida!

Mõni teine oleks imestanud: kakskümmend sajalist ja muud midagi, ei peent raha, ei kirja, ei tunnistust, ei midagi. Aga ehk osutas just see roimale. Oh, seegi oli vale. Siis oleks aknast ju veel muudki välja lenanud! Keeruline asi. Noh, eks nad või ju jaamas asja selgitada!

Alles pärast kolmanda või neljanda rongi möödumist märkas rauk, et kruusal lipendas ka veel paberileht. Kust tuli see? Ühes rahakotiga? No vaata, sellesse näis olevat määsitud rahakott. Milline pillamine!

Ja paberilehel seisis midagi: üleval nurgas ühe hotelli nimi. Ja siis paar rida: „See väike kingitus päästab teid hädast

mõneks hetkeks.“ Ja selle all pikk, arusaamatu allkiri.

Selle kirjagi andis rauk jaamas ühes rahaga ära. —

Nädal aega ei kuulnud rauk asjast midagi. Päev päeva kannul seisis ta raudtee ääres ja laskis enesest rongi rongi järele mööduda. Palju ronge, mis veeresid kaugusse. Juba hulk aastaid.

Nädal hiljem sai ta jaamast saadetise. Ja rahakoti ka. Jah, tõesti rahakoti, ja kirja. Ja kakskümmend sajalist! Need luges ta hoolikalt üle, enne kui kirja luges.

„Kuna see raha teile on määratud kingiks, siis saadame ta teile tagasi.“

Rauk keeras kirja käes. Viimaks küsis ta jaamast telefoniga järele.

„Jah, see kuulub teile. Keegi on selle raha teile vagunist visanud. Ärvatavasti mõni kaastundlik hing!“

„Seda ei ole,“ pomises rauk. Aga rahakott oli tal käes ja hulk raha ka. See kuulus temale. Seda tõendas kiri must valgel.

See oli hull lugu. Kakstuhast saksa marka! . . .

— — —

Kui rahakott lendas, oli ta hetkeks ehmunud. Nüüd kartis ta seda raha. Mis sellega teha? Vana, jõledat soovi teostada: mõne rongiga kaugele sõita vaatama, mis seal kaugel, kuhu roopad kadusid, sündis ja tehti.

Jah, see soov oli väga kange. Liikus rauka peas päevad ja ööd.

Nädala pärast palus ta puhkust. See talle anti. Rauk läks jaama.

„Palun pilet võimalikult kaugele,“ nõudis ta. Ametnik naeris. Temal olla ju õigus puhke ajal prii piletit saada.

Rauk raputas pahaselt pead. Ei, tema ei vajavat seda. Keegi oli talle rongist visanud täie rahakoti; see andis mõista, et vaja on reisida. Sellepärast tahtis ta ise kõik maksta.

Viimaks sai ta pileti. Ja sõitis Leipzigi. Suur linn kohutas teda. Ta läks jaama tagasi. Luges seal kuulutuselt: Kuurort Schierke Brockeni mägestikus, puhkus, rahu, kosutus. Jah, sinna tahtis ta minna.

Ta sõitis Harzi.

Milline saladuslik võim oli rahal! Ainsal neist, sest selle eest võis ta palju saada. Ja seda rauk tegi, nii et teda hakati tähele panema. Päriti järele ja siis selgus: raugale oli õigus raha välja anda. Keegi kaastundlik inimene oli talle rahakoti visanud. Kas võis seda juhtuda meie rahutul ajal? —

Siis järgnes ühel päeval lahendus; üllatavalt, brutaalselt, kohutavalt. Raugale telegrafeeriti jaamast, tulgu viibimata tagasi ja andku raha jaamas ära. Jah, raha, selle ilusa raha, mis oli ta omandus, pidi ta käest ära andma!

Miks?

Veel viis teistki raudteevahti olid samal viisil raha saanud. Neilegi oli see kätte visatud. Keegi raudteevaras viskas need mingisuguse ebauskliku meeleliigutuse tagajärjel vagunist, et see „heategu“ ei laseks ta roima avalikuks tulla. Nüüd oli ta tabatud ja kõik pettepildid kaastundlikust ajast hajusid. Raha anti, niipalju kui seda veel alles oli, omanikkudele tagasi. Asja

oleks pidanud varemalt paremini uurima nüüd tekitas see piinlikkust. — —

Vana rauk seisis jälle oma putka ees, veidi küturus, väsinud ja igatsevail silmil. Tema igatsus oli pisut rahuldatud. Ja kui nüüd keegi tuli ta putkasse või keegi teda väljas kõnetas, siis esines ta kui mees.

Mis oli ta läbi elanud!

„Kui rahakott lendas . . . ,“ nii algas ta alati oma loo jutustamist.

Ja kõik, kellele ta seda jutustas, naeratasid umbusklikult. Ja varsti hakati temast rääkima, ta olla lobiseja, naeruväärt, jõe rauk, kes maailma elu ei tunnud — muidu ei oleks ta ju võinud jutustada sellist lollust. Vististi oli ta mõnest romaanist selliseid lugusid lugenud.

Kuid tema lauasahelis seisis raudteevarga kiri. Selle oli ta tagasi andmata jätnud ja nüüd hoidis ta seda kui kallist varandust. Ja ei näidanud seda kellelegi. Peaasi, et ta sellest teadis, et ta nüüd teadis, kui veider oli see maailm . . .

Miks koer ei räägi.

Indiaanlaste muinasjutt.

Kui esimesed „kahvanäod“ Esopus-indiaanlaste juurde ilmusid, juhtus järgmine lugu: Noil päevil oli igal indiaani poisil ja tüdrukul oma koer, kellele nad kõiksugu kunsttükid kätte õpetasid. Peale selle oskas tol ajal veel iga koer rääkida ja sellepärast jutustasid lapsed koertele lugusid, mis koerad pähe õppisid ja siis lastele kordasid. Tol ajal oli see endastmõistetav, et neis lugudes leidis ainult valitud sõnu, mida igal ajal ja iga isiku juuresolekul võidi tarvitada, sest et nad seltskonnas ja perekonnas kedagi ei haavanud, sest indiaanlaste keel ei tunne mingisugust häbeamatut ja kahemõttelist sõna.

Noil päevil olid indiaani poisid ja tüdrukud oma rääkivate koertega õnnelikud ja igakülgselt rahul. See kestis seni, kui „kahvanäod“ oma suurte laevadega nende randa tulid. Esiotsa olid koerad tulijate vastu tõrkuvad, aga „kahvanäod“ toitsid

koeri jahiloomade lihaga ja võitsid seega viimaks koerte usalduse.

Hiljem, kui üks koer kord oli külastanud ühe valge mehe maja, küsis indiaani poiss temalt pärast tagasitulekut, mis ta valge mehe majas kuulnud, ja koer hakkas siis jutustama, selle juures tarvitades kõiksugu pahu sõnu, mis ta valgelt mehelt kuulnud.

Suur vaim taevas kuulis neid pahu sõnu, mida koer kordas, heitus neid kuuldes ja kutsus „He No“, müristaja, et see koerale ta sõnade mittekölblikkuse selgeks teeks. See peale avaldas müristaja oma meelepaha nii kõva paukumise ja müristamisega mägedes, et kõik koerad kohkudes keeletuks jäid ja seitsaadik oma kõnevõime kaotasid. Seitsaadik liputab koer ainult veel saba, kui rääkida katsub. Valge mehe suust kuulnud pahade sõnade kordamise tagajärjel pidi ta äkaotama oma rääkimisoskuse.

Andrea õetütar.

Saksa kirjaniku Aleksandra von Bosse romaani

7

„Noh, mille üle peavad inimesed kõnelema, kui selle üle, mis neile eilähe korda?“ Koller naeris. „Ja üldse — eks ole? Rooma on ka ainult väikelinn, inimesed vahivad tiksteise supipottidesse. Pealegi ei usu minagi, et marchesa talle andis jooksupassi, vaid ümberpöörduvalt: Silvio Farnesi ei soenda end kaua sama tule ääres. Usun, et tal on uus flirt, milles Wendelinid tähtsat osa

tal on tõsised kavatsused. Maestro tahab abielluda. Uudis mis? Ja — noh ja, kui don-juanid jõuavad teatavasse vanadusse, hakkavad nad soliidse kodu järele igatsema. Kas Liisa teda aga tahab, toda rändmuusiku pojana...?“ Koller kehtas laiu õlgu. „Kes seda teab. Nad olid ilusa Silvioga ju alati sõbrad, nood Wendelini tütreid, nad tunnevad teda lapsepõlvest saa-

Võimlemisselts „Sport“ pühitseb tänavusel hooajal oma 20-aastast tegevust. Seltsi tegelased (istuvad) A. Miller, V. Prii, G. Võntso, esimees kindral P. Lill, H. Rutopõld, E. Reitsberg ja A. Frey; (seisavad) A. Leppik, R. Saulmann ja H. Paal.

etendavad, peaaegalt krahvinna Liisa Strackvitz.“

Koller vaatas siin juures vargsi Helmerile näkku, kuid kuna see oli kuulunud hajameelselt, ei mõistnud ta kohe, mis Koller arvas ja nii ei andnud tas midagi ära, et talle Farnesi uus flirt ei meeldi.

Koller kõneles edasi: „Jah, imestasin, et Farnesi täna õhtul ei olnud Wendelinide juures, sest ta käib seal nüüd peaaegu iga päev, ja siis tehakse muusikat. Ta jätab omad teised sõbrad hooletusse; näib, et

dik, kuna ta varemini seal majapoja osa etendas. Noh, nad teevad muusikat, mängivad koos ja muusika on ju hea kitt!“

Jälle läks ta pilk vargsi Helmeri näole, kuid selles ei näidanud ükski joon, kuidas Kolleri loba teda piinas. Ta ei õelnud midagi, ega saanudki midagi öelda.

Nad olid via Condotti nurgale jõudnud; piazza Colonnalt tuli piki korsot sõiduk tormavas tempos nende poole. Sees istus tume kogu, kes toetas teist. Uhtlasi kostsid kaugelt, piazza Colonna poolt, mõned

paugud. Ja piazza Lucinalt pööras samal silmapilgul rühm carabinieriid korsole, marssides kiirsammul piazza Colonna poole. Nende saapad trampisid valjult tänavsillustust, nende relvad kõlisesid, siin ja seal avanes aken, milles ilmus uudishimulikult pea. Carabinieriide järgnesid tänaval käijad, kes ihkaside sensatsioon, teised vaatasid neile järele, kuid jätkasid siis olgu kehitades oma teed.

„Fascistid lärmitsevad jälle,“ ütles Koller. „See on pealesõjane Rooma, sest rahuks seda seisukorda nimetada ei või, mis valitseb igalpool Euroopas. Ka enne sõda oli tänavakraval, kuid siis olid teised rahvakihid need, kes mässu tegid ja lärmitsevad, nüüd on see, je u n e s e d o r è e, jah, ajad muutuvad. Kas lähme vaatama, mis seal on?“

Piazza Colonnalt tulid joostes mõned inimesed, enamasti noored poisid, enne üksikult, siis rühmades. Platsilt kostis nõrgalt pasuna signaal, see, mida itaallane nimetab „il sgu illo“, see on hoiatus enne kogupauku.

„Nad jooksevad,“ ütles Koller, „siis on asi mööda.“

Helmer jättis lühidalt lobisejaga jumalaga, kes tahtis teda veel kohvikusse meelitada. Helmer vabandas end väsimusega ja läks aeglaselt oma korteri poole.

Ta mõtted tegutsesid sellega, mis Koller oli Liisa ja Farnesi üle öelnud. Kas oli võimalik, et Liisa tundis viiulikunstu vastu rohkem kui huvi, mida tunneb iga muusikaalne inimene geniaalse kunstu vastu? Jah, nad olid ju suured sõbrad tolle Farnesiga; kui nad olid nooremad olnud, olid nad Silvio Farnesi näinud vanemat venda. Nad olid talle ruttu andestanud, et ta sõja ajal Ameerikas Saksamaa vastu propagan-dat tegi. Ja nüüd käis ta jälle peaaegu igapäev Wendelinide majas. Koller lobises harva tühja klatshi, ja ta oli terav tähelepanija ja alati hästi informeeritud. Et Farnesi oli murdnud Rocca del Fioriga, andis mõelda.

Oli mõned päevad hiljem, kui Silvio Farnesi ohtupoolel veidi varemni koju tuli! Ta avas korteriukse oma võtmega ja oli vaevalt sisse astunud, kui kuulis viiuliheliseid.

Carlotta oli veel muusikatoas ja mängis. Pahaselt kortsutas Farnesi kulme, kuid kui oli muusikatoa ukseni jõudnud, seisatas ta ja kuulatas. See oli üks ta oma etüüde, mida mängis Carlotta ja mis nõudsid suurt

sõrmedeosavust ja tehnikat poognakäsitamiseks, üks noid etüüde, mis ei ole õpilastele kirjutatud.

Kuid Farnesi ei tahtnud sellest midagi kuulda, läks oma tuppa ja lukutas ukse. Ta oli vihane, et klöostri asi, mille oli Andreale usaldanud, ei tahtnud edeneda. Andrea vaimulik sõber, don Ludovigo oli lubanud järele pärida ja kinnitanud, et Andrea soov ei tee raskusi. Kuid edasi asi ei nihkunud ja ta põles himust saada sellest tütarlastest võimalikult varsti lahti. Carlotta pidi minema, pidi ta elust kaduma, siis võis ta jubeda Liisa Wendelini kosida. Oli vaja kiirelt tegutseda, sest nüüd oli too Helmer — Farnesi saatis ta mõtetes põrgu — Saksamaalt tagasi ja hädaoht oli varitsemas. Sestsaadik kui too inglane oli ilmunud, arvas Farnesi märkavat, et Liisa ta vastu oli tagasihoidlikum, mis teda piinas.

Muusikatoas mängis Carlotta, kes ei teadnud, et ta oli koju tulnud, edasi. Tahtmatult kuulatas Farnesi.

Võis see tõesti olla Carlotta, kes mängis etüüde, mis oli ainult väljaõppinud kunstnikele kirjutatud? Mõnda rasket kohta kordas ta mitu korda ja viiul laulis, laulis nagu ei laula viiul, kui poognat juhib dilet-tandi käsi. Ta laulis, kuigi keeled, nagu Farnesi mõistis, ainult keskpärasele instrumendile kuulusid.

Siis tuli paus. Ta kuulis tütarlapse kerget sammu muusikatoa parketil, arvas, et see lahkub. Kuid siis hakkas Carlotta Händeli Largot mängima.

Farnesi seisis nagu nõiutud, kuulas kõikide meeltega ja ta ärevus kasvas iga silmapilguga. Käsi, mis ta muusikatoas poognat üle keelte juhtis, oli jumalast õnnistatud kunstu käsi ja see kunstnik oli peaaegu laps veel, oli — tema laps!

Tasa avas ta oma toa ukse, hiilis varvastel koridori, seisis seal kuulatades minuti. Hiilis siis lähemale, avas hääletult muusikatoa ukse, mis oli heledasti valgustatud, astus hääletult sisse ja sulges ukse tasa enese järele.

Carlotta, kes seisis seljaga tema poole, ei märganud ta tulekut, vaid oli mängu süvenenud.

Ta seisis kesk templitaolist tuba lühtri all, milles särasid kõik kütinlad, ja mängis Largot mälu järele. Ta seisis selg ukse poole, Farnesi nägi ainult ta pale õrna ümarust ja ta parema silma mustade ripsmete tõusmist ja langemist. Pea oli viiulile kummardatud, ta kukal sädeles valgelt mustade juuste all, mis pehmete laintena ta

*) Kuldne noorsugu, s.t. rikkad noored.

pead ümbritsesid ja milles elektrivalguse heredad kiired tekitasid sädelevaid laikusid. Carlotta kandis musta kleiti, mis langes lihtsalt ta saleda kogu ümber ja mida vöö kohal hoidis kitsas, must rihm kinni. Palja kaela ümber oli valge pitsikrae.

Farnesi ilutunne ei ärkanud Carlotta pildi juures. Tütarlaps näis lihtsas, mustas kleidikeses valge kraega peaaegu poisike! Teda täitis ainuüksi teadmine, et see ilus olevus viiuliga oli tema laps. Ta vaatas Carlotta pahemat kätt, mille peened sõrmekesed viiulikaelal üles ja alla jooksid ja ühes sõrmes välkus sõrmus kalliskiviga. Farnesi jälgis kriitiliselt Carlotta mängu. Talle ei jäänud silmade vahele, et G-keel kratsis ja E-keel liig õhukeselt kõlas. See segas teda. Halbinstrument. Ta tahtis veidi kõrvale astuda, et paremini näha, kuidas Carlotta hoidis poognat, seal nagises parkett ta jala all ja kõleda tooniga katkes mäng.

Carlotta hüüatas ehmunult, kui lasi viiuli ja poogna vajuda; peaaegu oleks mänguriist ta käest libisenud. Hirmunult vahtis ta Farnesit, ta arvas, et see on pahane, et ta on muusikatoas. Ta nägi veetlev välja tagasiheidetud pea ja ehmatuses poolikult avatud suuga, kuna ta tumedad silmad aralt Farnesit vaatlesid.

„Carlotta!“ hüüdis see, „Carlotta, mu laps!“ Teda valdas uim. Ennekui Carlotta oma segadusest jagu sai, tundis ta ägedat sülest. Farnesi tõmbas ta oma rinnale, surus ta pea tagasi ja kattis ta näo kirgliste suudlustega.

Väike viiul langes kolinaga maha, siis litsus Carlotta mõlemad käed Farnesi rinnale, tõukas ta tagasi ja tõstis poogna nagu tahtes teda lüüa.

„Carlotta — mis — mis? Ei, ära karda — ära karda, mu laps, ma ei tee sulle midagi,“ ütles Farnesi kiirelt ja tahtis Carlottat uuesti süleleda.

Seal heitis Carlotta poogna talle vastu ja põgenes akna juure, kuna Farnesi seisis tema ja ukse vahel. Ta põgenes klaveri taha, kust vaatas Farnesit täis rahutust ja jällestust.

„Carlotta, mõtle, et oled mu laps,“ palus Farnesi, lähenedes aeglaselt. „Täna, kui kuulsin sind mängivat, mõistsin seda. Su mängust tundsin, et oled mu liha ja veri. Kuule, sa ei lähe kloostriisse, ei, ma teen sinust suure kunstniku, kes . . .“

Ta oli ümber klaveri Carlottale ikka rohkem ja rohkem lähenenud; Carlotta ei kuulnud, mis ta ütles, ta jälgis kasvava

hirmuga Farnesi liigutusi, ja kui see lähedal oli, libises ta klaveri tagant välja, oli kahe hüppega ukse juures, avas selle ja kadus.

„Carlotta! Carlotta!“ hüüdis Farnesi, seal kuulis ta, kuidas Carlotta oma toa ukse kinni löi ja lukutas.

Farnesi seisis silmapilgu jahmunult, siis pidi ta naerma, nii rumal näis talle tütarlapse põgenemine. Ta tõstis viiulit üles, kui Andrea ehmunult sisse tuli.

„Härra, mis on . . .?“

Ta oli parajasti väljast tulnud, kui nägi Carlottat muusikatoast ruttavat ja oma tuppka kaduvat, mille lukutas.

„Inimene,“ ütles Farnesi, „miks ei öelnud sa mulle, kuidas ta mängib!“

„Mina,“ kaitses end Andrea, „ütlesin seda teile ikka uuesti, härra, kuid teie ei tahtnud midagi kuulda. Ta mängib nagu ingel . . .“

„Ei, nagu kunstnik! Ja ma teen tast kunstniku. Jah, ma ise õpetan teda.“

„Kui ta aga kloostriisse läheb . . .“ algas Andrea.

Farnesi katkestas teda kärsitult: „Ei, ei, lollus. See tähendab, lühikeseks ajaks on see ehk vajalik, kuid ainult nii kauaks, kui . . . seda peab veel kaaluma. Igatahes ei tohi ta nunnaks saada. Mine ta juure, Andrea, kõnele temaga, rahusta teda ja, kui võid, saada ta minu juure, sest tahaksin talt paljugi küsida. Ehmatasin teda. Esimeses vaimustuses ta mängu üle sülesin teda ja suudlesin ja — mööndan — ehk veidi ägedalt. Ta ei ole veel harjunud minus isa nägema.“

„Ei, muidugi mitte.“

„Seleta talle, et mu suudlused olid isalikud, ja ütle talle, et ta mind ei tarvitse karta.“

Farnesi läks oma tuppka, sammus seal mõtetes edasi ja tagasi ja ootas.

Siis tuli Andrea ja kehtas õlgu. „Ta ei ava. Koputasin mitu korda ja rahustasin teda väljast, kuid ta ei vastanud. Siis kuulatasin veel. Ta käis toas ringi. Nii küsisin talt, kas varsti võin talle süüa tuua, ja nüüd tuli ta ukse juure, kuid ei avanud, vaid ütles, et tal veel ei olevat nalga — hiljem.“

„Küll ta aegamööda rahuneb.“

„Muidugi, talle peab aega andma. Kui viin talle süüa, siis kõnelen temaga veel. Teie lähete ju välja, härra — jah? Noh, kui ta teab, et olete välja läinud, avab ta kindlasti ukse.“ —

Täna oli Wendelinide juures muusikaline õhtu, millele oodati ka Farnesit. See oli

juba röömustunud, et teda saadab klaveril Liisa. Liisa mängis meisterlikult ja Farnesile oli alati olnud naudinguks näha mängu ajal Liisa kummardatud pead, ta pale õrna ovaali, ta valget kaela ja ta saledate käte liigutusi, kui need libisesid üle klahvide. Tal oleks veel aega olnud enne ümberriietumist Carlottaga kõnelema, talt küsida, kes ta õpetaja olnud ja kas ta soovib kunstnikuks saada. Ta oleks heameelega näinud, et Carlotta on jälle rahulik; talle oli vastumeelne, et tütarlaps oli tema eest nagu kolelise eest põgenenud. Noh, ta oli ju pool laps, veidi arglik. Ja hea ta selle vaese olevuse vastu siiani ka ei olnud, see oli ju tõsi. Kuid nüüd pidi asi teiseks saama. Ta võttis nõuks nüüdsest peale aegajalt Carlottaga koos süüa, ta vastu sõbralik ja isalik olla. Sarnast last võis ju kergesti lepitada.

Ta kaalus seda, kuna ajas habet ja end siis Andrea abiga riietas. Ta kõneles oma plaanidest Andreale, kes oli üliõnnelik. Nüüd sai laps omad õigused kätte. Muidugi lepib preili, on ehk juba isegi mõelnud, et põgenemine oli asjatu ja maestro hakkab teda armastama; nüüd oli kõik hea.

Carlotta istus, värisedes ikka veel kogu kehast, omas toas ja kuulas kartlikult iga häält, mis tuli väljast. Ta oli veel ikka äärmiselt kokkunud kallaletungi üle ja värises, mälestades talle võõra mehe kirglikke suudlusi, ja ei mõtlenudki sellele, et neid tuleb panna äkki ärganud isaliku õrnuse arvele. Ta oli omas hirmus vaevalt mõistnud, mis Farnesi talle oli öelnud, ja mäletas ainult sõnu, et ta ei pea kloostri minema, vaid jääb tema juure. Kuid Carlotta ei tahtnud siia jääda; teda piinas hirmus hirm, kui kujutles, et Farnesi veel kord võiks teda nii ägedalt sülele ja suudelda. Ei, ta tahtis siit ära minna, sellest majast põgeneda — veel täna.

Ta kaalus, kuhu minna. Esiteks mõtles ta Gualterio Tregondale, kuid ta ei teadnud, kus see elab. Ja kui ta seda oleks teadnud, oleks ometi loomulik argus teda tagasi hoidnud tema juure põgenemast. Seal mõtles ta korraga, esimest korda peale pikemat aega, inglasele, kes oli õigupoolest sakslane ja kes reisil Neapolist Rooma ta vastu nii lahke oli olnud. Ta oli öelnud, et tahab ta sõber olla ja kui Carlotta vajavat sõpra, pidavat ta tema juure tulema. Carlotta oli unustanud ta nime ja ärevalt otsis ta omas käekotikeses kaardi, mille Helmer talle oli andnud. Jah, seal oligi kaart aadressiga. Ta hingas kergendatult ja veeris mitu korda

nime, mis valmistas ta keelele raskusi. Ta tahtis tema juure minna.

Carlotta ei mõtelnud oma reisikaaslasele nagu noormehele. Ta ei olnud põrmugi nagu noormees olnud. Ta mäletas Helmeri kõhna nägu sissevajunud oimude ja sügavate silmadega, ta sõbralik-lahket, isalikku troosti. Igatahes oli Helmer talle paistnud nii usaldusväärseks, et ta näis talle peaaegu vana mehena. Ja see mulje oli jäänud Carlotta mällu, kes selle üle lähemalt järele ei olnud mõtelnud.

Carlotta pakkis kõige tarvilikumad asjad väikesesse reisikohvrisse, pani sinna ka kaks pluusi ja tõmbas kaks kuube üksteise üle selga. Ta ei võinud kohvrit kaasa võtta. Ta pani musta siidirätiku pähe, ajas laia, musta reisimantli selga ja oli nüüd valmis. Ta kuulatas. Ta kuulis Farnesit Andreaga rääkivat. Mõlemad olid Farnesi suures magamistoas, kus see, nagu igal õhtul, lasi end Andreast riietada. Nii kaua kui mõlemad kõnelesid, oli ta kindel, et Andrea ei tule koridori.

Ettevaatlikult avas ta ukse, kuulatas uuesti. Philomena kõlistas köögis sööginõudega ja köögiuks oli lahti, millest ta pidi mööduma. Kestis peaaegu terve minut, enne kui ta südame rindu võttis ja köögiuksest mööda libises. Siis läks kõik hästi. Ilma kedagi kohtamata, võis ta trepist alla rutata, majauks oli lahti; uksehoidjat ei olnud kohal, kes teda ära oleks tundnud ja kinni pidanud. Ta seisis nüüd üksi õisel tänaval ja põksuval südamel ruttas ta piazza di Spagna poole.

Ta oli kord Philomenaga San Carlo kirikus korsolja messil käinud ja tagasiteel, kui Philomena postil marke ostis, olid nad läbi via Bocca di Leone tulnud ja nii teadis ta õnnekombel, kus asus umbes tänav ja ei tarvitsenud küsida teed. —

Wendelinide juures oli sel õhtul hulk inimesi. Peaaegu kõik tuttavad olid tulnud, kes neile olid jäänud peale sõda. Praegu, mai lõpul, ei olnud Roomas enam palju seltskondlikke pidusid. Pakuti teed, karastavaid limonade, jäätist, puuvilja ja võileivakesi.

Wendelin oli õnnelik. Ta armastas külalisi ja külalised teadsid, et Wendelinide juures ei tohi poliitikast rääkida, nii võisid Rooma sakslased ja itaallased rahulikult kõrvuti mõnuleda. Oli tulnud peaaegu sama palju itaallasi kui sakslasi. Härra ja proua Forli tundsid end nagu kodus ja viimane näis rohkem majaproua kui proua Wendelin, kes istus mõnusalt suures kiiktoolis ja end

tasa kiigutades külalistega juttu ajas ja armastusväärset ja emalik-sõbralikult kord ühe, kord teise poole pööras. Temaga oldi harjunud ja kõik oleks ebamõnusust leidnud, kui proua Wendelin ei oleks kiiktoolis istunud, vaid ringi oleks jalutanud. Ta sõbralikud, selged silmad libisesid jutuajamisel läbi suure ruumi, ta märkas kohe, kui keegi jäi üksikuks ja igavust hakkas tundma ja teadis seda juttu tõmmata või talle väikest ülesannet anda. Kuid ta märkas ka, kui keegi tahtis üksi olla; selle jättis ta rahule.

Tregonda oli tulnud ja flirtis Frickaga. Helmer vestles tasa vana Inglise ooberst Wardruppiga, kes oli lõpuks ometi julenud Wendelinide juure kulla tulla. Ta ütles, et Wendelin ja tema sõjas süüitud olevat ja midagi ei saavat parata Versailles neetud rahu asjus. Ta tundis end õnnelikuna, et jälle viibis Wendelinide juures. Mõlemad härrad istusid suitsetamistoas ukse lähedal, väga kaugel klaverist, millel Liisa saatis Farnesit. Nad võisid tasa vestelda, ilma kedagi segamata. Ooberst Wardrupp kõneles kaunis kärealt Inglise poliitikast peale sõda, mis Prantsusmaa oheliku otsas olevat; ta ei sallinud prantslasi ja tõendas, et sõjaväelased rahu tegema oleks pidanud, siis oleks see õiglane ja hea saanud. Ta ütles, et inglased selle rahu heaks kiitnud ja sakslaste allkirja välja pressinud, olevat igavene häbiplekk Briti rahva aul.

„Võitlesime hoopis muu eest,“ ütles vana härra, kes kohe sõja algul teenistusse oli ilmunud. Ta arvas, et räägib inglasega, mida Helmer ju veel oligi, ta ei teadnud, et see kavatses jälle sakslaseks hakata. Ja Helmer noogutas ta sõnadele vastamata. Ta oli hajameelne, kuulas Farnesi meeliku mängu ja ta silmad puhkasid Liisal. Ta nägi ta näost ainult osake profiili ja pani tähele, kuidas Liisa saledad, valged käed üle klahvide libisesid. Ta oli vihane, kui Farnesi pausi ajal Liisa juure kummardas ja nende pead nii lähestikku olid, et üksteist peaaegu puudutasid. Nad näisid vaidlevat, Farnesi näitas peognaga noodile ja Liisa vaatas ta poole üles, noogutas ja naeratas. Siis tõusis ta ja mõlemad läksid kiirelt väikesesse muusikatuppa, kadusid raske Persia vaiba taha, mis oli poolenisti tagasi löödud.

Helmer kummardas ettepoole ja nägi neid nüüd väikeses, võlvitud ruumis kõrvuti noodikapi ees seisvat ja noodilehe üle kummardavat.

Vaevalt oli muusika vaikinud, kui üldine

„Estonia“ teatri ooperilaulija Karl Ots pühises 18. skp. oma 50. aastast sünnipäeva ning 25. aastast lauljajuubelit.

jutuajamine elavalt edasi läks, häälte sumin täitis õhku.

„Pea varsti kindlust saama,“ ütles enesele Helmer, keda tegi rahutuks sõbralik vahekord Liisa ja Farnesi vahel, kuigi ta enesele ütles, et see sõprus oli perekondlist laadi. Siis kuulis ta Frickat naervat ja kui ringi pööras, nägi ta, kuidas väike Tregonda ta kätt suudles. Nüüd pahandas ta, et Wendelinid lubasid seda intiimsust Fricka ja kergemeelse Tregonda vahel nagu sõprustki Farnesi ja Liisa vahel. Forli oli nende juure astunud ja kõneles Wardruppiga. Helmer ei võinud kuulata ta hirmust Inglise keelt, tõusis, läks suitsetamistuppa, kus rittmeister von Kalmer ja mõned teised härrad jõid õlut ja suitsetasid sigareid.

Rittmeister von Kalmer oli proua Wendelini kauge sugulane ja lühidaks ajaks Rooma tulnud, et oma surnud ema asju ja väikest varandust korraldada. Ema oli Roomas elanud ja oli sõja ajal Saksamaal ära surnud. Talle ei antud ei asju ega varandust kätte. Kuid ta tulekul näis veel teisi põhjusi olevat. Igatahes oli Liisa tähendanud, et Kalmer tundvat huvi Fricka vastu ja vanemad nõus olevat ta kosimist vastu võtma. Miks istus see inimene nüüd siin ja lubas Tregondale vabadusi Fricka suhtes? mõtles Helmer pahaslet, kuid mis läks see talle korda.

Kui muusika vaikis, olid Fricka ja Tra-

gonda verandale läinud, kus põlesid kaks kirjut lampi, mille mahe valgus võistles kuuvalgusega väljas. Kuu sädeles musta Tiiberi kohal, mis voolas laisalt kõrgete kallaste vahel. Kallaste niiske sari läikis sinakalt kuuvalguses.

Nad olid üksi verandal, enamik külalisi kartis niisket ja jahedat õõhku, millest öeldi, et toob palaviku. Kuid mõlemad olid noored ja nende veri tuline.

Fricka toetas end võrele, tundis mõnuga marmori külmust alasti käsivartel ja hingas sügavalt värsket õiset õhku. Tregonda seisis ta kõrval ja nii nad vaikisid tükk aega öö vaikuses. Siis ohkas Tregonda sügavasti ja Fricka pööras näo ta poole, vaatas talle otsa:

„Miks ohkate?“

„Õõ on nii ilus.“

„On ta seda? Arvasin, et teid rõhub sügav mure või — õnnetu armastus.“

„Seda ka, teie ei võta mind iialgi tõsiselt, preili Fricka, olen selle üle kurb. Teie pilkate, kui teile ütlen, et teid armastan.“

Fricka naeris tasa: „Teie ei ole seda mulle iialgi öelnud.“

„Kuid ma viipasin seda.“

„Ja teie tahate, et ma võtaksin seda tõsiselt?“

„Jah.“

„See oleks . . .“

„Miks mitte?“

Fricka naeris jälle ja ütles siis sügaval häälel: „Meie lustmängust saaks siis tragöödia. Teie mõtlete pealegi hoopis teisele isikule, vesteldes minuga, härra Tregonda. Kas arvate, et ma seda ei märka?“

Tregonda tahtis vastu vaielda, tõstis vannutavalt käed, kuid Fricka viipas kergelt: „Ei, ei, ma ei pane ju pahaks, kuid sooviksin heameelega teada saada, mis teid — või kes teid nii mõtlema paneb.“

Fricka ei oodanud Tregonda tunnistust, vaid pööras ära, vaatas kuuvalgusesse ja laiutas äkki käsivarred, millelt varukad tagasi langesid, valgusele vastu. „Ah, on see õõ ilus! Vaadake, kui selge on nood mäed, peaaegu iga puu on näha. Ja heinamaad on päris valged nagu lumised või nagu lebaks seal vaikne, unistav järv.“

Tregonda ei vastanud, kui Fricka teda aga kõrvalt vaatas, märkas ta, et Tregonda muidu lõbus nagu oli tõsine ja ta tumedad silmad vahtisid peaaegu murelikult õhe.

„Millele mõtlete sel silmapilgul?“ küsis Fricka ja Tregonda vastas mehaaniliselt: „Kloostrile.“

„Missugusele kloostrile?“

„Sarnasele, kuhu pannakse noori, elu-

januseid olevusi. Kas teie ei leia, et see on patt?“

„Ah, seda ju tänapäev enam ei tehta, iga tahes mitte enam selle olevuse tahtmiseta, kes aga siis kindlasti pole enam elujanune.“

„Siiski,“ sosistas Tregonda, „tunnen tütarlast, ta on peaaegu laps veel ja ilus, armastusväärne laps, keda kloostriisse panna tahetakse.“

„Miks siis?“

Tregonda kehitas õlgu. „Ei tea. Tast tahetakse lahti saada.“

„Ja tütarlaps ei taha?“

„Ei. Ta tahab elada, õnnelik olla, armastatud saada.“

„Ja teie armastate teda?“ küsis Fricka üsna tasa.

Tregonda ei vastanud. Fricka ootas vähe, siis hüüdis ta impulsiivilt: „Põgenege temaga. Kui teised tast lahti saada tahavad, et ole nad selle vastu.“

„Mulle ei ole see mõte mitte tulnud,“ ütles Tregonda ja Fricka nägi, kuidas ta tumedad silmad ettevõtlikult välkusid, ehmus peaaegu, et oli ta viinud hädaohtlikule mõttele. Tregonda nägu oli heledasti kuuvalgusest valgustatud ja Fricka nägi, et see oli tõsine ja mõtlik.

Ta küsis kaalumata: „On see too tütarlaps, kellega teid nägin kord villa Borghe- ses jalutamas?“

Nüüd ehmus Tregonda. „Kas nägite mind? Loodetavasti teie ei ole sellest kellelegi rääkinud!“

„Ei, ma ei usu seda, see näis mulle vähe tähtis. Kas on see too tütarlaps? Keegi vanem donna läks kaasa, arvan ma . . .“

„Jah, teie ju tunnete teda . . . Farnesi Philomena.“

„Kuidas — Farnesi Philomena? See oli tema?“

Fricka küsimuses oli nii palju imestust, et Tregonda kohe kahetses, et oli nime öelnud. Kuid see oli sündinud ja ennekuigi ta suutis muljet pehmendada, küsis Fricka kiiresti:

„Siis on tütarlaps . . . ei, õelge ometi — Andrea õetütar?!“

„Sarnast ei ole olemaski!“ vastas Tregonda peaaegu vihaselt, hammustas siis huult ja tegi tõrjuva liigutuse.

„Aga teie ise . . .“ algas Fricka, kuid Tregonda katkestas teda, haarates ta käe ja paludes suures ärevuses: „Ärge õelge kellelegi, mis teile jutustasin, preili Fricka, vannutan teid! Siis ütlen teile veel enam, kõik, mis tean.“

„Vaikin nagu haud,“ kinnitas Fricka ja

oli õnnelik, et kuuleb romantilise armuloo ja võtab osa ehk „see on parem, kui igavene, labane flirt ja ma aitan teid parema tahtmise järele.“

Nad nihkusid kokku, seisid pea pea vastu ja kes neid nii oleks näinud, oleks neid kindlasti pidanud armastajateks.

Tregonda jutustas oma esimesest juhuslikust kohtamisest Carlottaga ja kirjeldas teda nagu armsam kirjeldab armsamat. Ta tunnistas, et esimestest juhuslistest kohtamistest hiljem said igapäised rendez voisi'd ja kuidas tütarlaps nii ikka rohkem ja rohkem ta südamele olevat võitnud.

„Ja nüüd armastate teda?“ küsis Fricka hingetult.

„Tahaksin teda aidata — päästa!“ vastas Tregonda puiklevalt. „Mulle on väljakannatamatu mõte, et seda magusat last võidakse kloostrisse panna! Peab midagi sündima, et seda ära hoida.“

„Kes teda siis kloostrisse tahab panna?“ küsis Fricka. „Andrea?“

„Ei, Farnesi, usun ma . . . võib olla, et kellegi ülesandel . . . ma ei tea seda veel isegi.“

„Kui ta aga siiski on Andrea õetütar..“

„Ta ei ole seda. Ta ütles seda ise. Ta ei ole isegi selle mehe sugulane. Nähtavasti on Silvio Farnesi see, kes tema üle määrab.“

„Jah — kelle õetütar või tütar ta on siis?“

„Ma ei tea seda. Ta saab kartlikuks ja tagasihoidlikuks, kui talt seda küsin. Ta ütleb, see olevat saladus, mis ei kuuluvat ainult talle, mispärast ta sellest ei tahtvat kõneleda. Ja vaadake, preili Fricka, selles ongi raskused. Kuidas võin ma tegutseda? Kuidas võin ma temaga põgeneda, kui ma veel ei tea, kellega mul hiljem on tege mist?“

Fricka süda kloppis ärevalt ja ta oli noor küllalt, et kohe otsustas aidata, nõu anda ja selles saladuslikus ja romantilises armuloos kaitsvat osa etendada. Ta oli kindel, et Tregonda armastas ilusat, õnnetut tütarlast, kes ehk — kes võis seda teada? — oli mõne printsi või mõne teise kõrge isiku väljaspool abielu sündinud tütar ja sellepärast pidi kloostris kaduma.

„Tahtsin sellest juba teie emaga kõneleda, preili Fricka,“ ütles Tregonda. „Teie ema on nii tark, ta oleks teadnud nõu. Ja pealegi on ju Silvio teie isa kasupoeg, eks ole? Kui teie ema talt küsiks . . .“

„Ei, ei,“ tõrjus Fricka kiirelt, kartes, et seega ta osa talle kaotsi võiks minna. „Isa

ja ema vahekord Silvio Farnesiga ei ole enam nii väga hea. Kas teate, et ta tegi Ameerikas propagandat Saksamaa vastu ja seda nad talle andeks anda ei suuda. Ja üldse . . . ema oleks talt juba küsida võinud, kui ta seda oleks tahtnud, eks ole? Paul Koller on pikalt ja laialt jutustanud Andrea õetütrest ja palju nalja teinud selle üle, et Farnesi oma korteri teeb oma teenri ilusate õetütarde asiiliks. Ema ei armasta aga sarnaseid nalju ja selle niinimetatud õetütre vastu. Tahan ise aidata!“

„Mis tahate teha?“

„Tehke mind tütarlapsena tuttavaks. Võime kergesti määrata kohtamise, eks ole? Ja siis — noh, küll ta mind juba varsti hakkab usaldama ja ma saan talt teada, kes ta on. Noored tüdrukud omavahel — teie mõistate? Seal kaovad varsti kõik saladused.“

Ta põles õhinast, kuid Tregonda viivitas veel ta ettepanekut vastu võtta ja kokkusaamist määrata ja siis said nad segatud; rittmeister von Kalmer astus veranda uksele ja ütles veidi pahasel ja imestanud toonil: „Ah, siin sa oled, Fricka?“

Tregonda ja Fricka ehmusid ägedalt.

„Jah, sees oli nii palav,“ ütles neiu, läks siis ruttu onupoja poole ja pani käe selle käsivarrele. „Kuid nüüd läheb siin juba jahedaks.“

Süütul toonil pööras ta Tregonda poole. „Meie kõneleme sellest asjast veel, eks ole, härra Tregonda?“

Ta noogutas Tregondale tähendusrikkalt ja see kummardas nõusolevalt.

Siis läks Fricka onupojaga sisse. Aeglaselt järgnes neile Tregonda.

Samal ajal olid Liisa ja Farnesi väikeses muusikatoas, kus otsisid noodikapis ühte muusikaalbumit, samast isikust juttu ajanud. Liisa leidis otsitud albumi, nad kummardasid ühiselt selle kohale, kuid kuna Liisa tegi kõnet muusikalausest, milles nende arvanised lahku olid läinud, märkas ta, et Farnesi pealt ei kuulanud, vaid õhukeses noodikaustas lehitses, mille esiküljel seisis tema nimi.

„Mis teil seal on?“ küsis Liisa.

„Mängisin seda poisikesena,“ ütles Farnesi naeratades. „Need on etüüdid edasi jõudnud õpilasele. Ilusad asjad, ja ma kaalusin . . .“ Ta katkestas oma kõne ja lugedes noote, hakkas ta õhus sõrmeharjutusi tegema, nagu hoiaks ta pahem käsi viiulit.

„Mis teie kaalusite?“ küsis Liisa, kes jälle oli albumi poole pööranud.

(Järgneb.)

Tõtt ja nalja.

Raske valik.

Nõukogude vabariigi kodanik astub kaupluse ja palub enesele näidata piilpostkaarte.

Müüja loob ta ette leitele seeria valitsuse kirjastusel ilmunud kaarte:

„Viimane ülesvõte seltsimees Stalinist — kas soovite?“

„Ei — ei!“

„Siin Klim Voroshilov 1. mail tribüünil kõnelemas?“

„Mmm . . . Aga muid teil ei ole?“

„Miks ei ole? Kõik rahvakomissaride päevapildid üksikult ja kogus?“

Nähes otsja kõhklemist, toob müüja esile suure trükipildi;

„Vot see teile vististi sobib. Seltsimees Lenin hauas.“

Ostja siimiseb pilli ja ta nägu selgub.

„Jah . . . See on tõesti juba midagi . . . Aga ütlege, kas ei leidu teil samasugust komisсарide kogupilti?“

Kindlad hinnad.

Suurepärane oli Härjanurme saapakauplus. Klaasuksel seisis kuld'rijas: „Kindlad hinnad.“

Ostja tahtis paar kingi

„Kakskümmend krooni,“ nõudis Härjanurm.

„Liig kallid.“

„Teile kaheksateist.“

„Liig kallis.“

„Noh, kuusteist teile.“

„Liig kallid.“

„Et teinekordki tuleksite — neliteist krooni.“

Ostja silmitses hõmmastunud kuld'sillil.

„Kakskümmend, kaheksateist, kuusteist, neliteist? Arvasin et teil on kindlad hinnad?“

Ärimees naeratas: „Ongi nimelt — aga ma ei nimeta neid ainult kohe.“

„Villi, ära rebi koera sabast!“

„Miks mitte, ema?“

„Koer hammustab!“

„Sellest otsast mitte!“

„Juba hakkab jälle . . .“

Paulikene tuli iga päev nuttes koju ja seletas, et õpetaja teda narrivat. Isal läheb see viimaks liiale ja ta läheb Pauliga õpetaja juurde.

„Miks te minu poega alati narrite?“ nõuab isa seletust.

„See ei ole õige,“ kaitseb ennast õpetaja. „Kuid teie peeg on arvamisest nõrk ja sellepärast tahan teda nii kaugele saada, et ta tisteile saaks järgida. Noh, ütke mulle nüüd, Paulikene: Kuipalju on kolm ja kolm?“

Paulikene (huludes): „Näed nüüd, isa, juba hakkab jälle! . . .“

„Ausus jääb aususeks.“

„Meie päevil mitte enam.“

„Ometi! Näiteks võtsin ma ühe ilusa koera koju kaasa. Pakkusin teda igal pool viite krooni eest müüa. Keegi ei tahtnud. Ja kui ma täna ta endi-

sele omanikule tagasi viisin, andis ta mulle selle eest kümme krooni.“

Pamp on täis kui priis.

„Näen kõik kahekordselt,“ ahastab ta.

Annab Kemp nõu:

„Rumal, pigista ometi lihtsalt teine silm kinni!“

Armuavaldus.

„Sul on täna nii õnnelik nägu.“

„On ka.“

„Oled vististi ometi kord kihlunud?“

„Ei, seda mitte, aga asi on ometi peaaegu nii.“

„Sa ajasid siis Helviga jutud maha?“

„Noh, jutu mahaajamiseks seda just ei või nimetada. Aga ta küsis minult midagi, ja kui inimesel pisutki loogikat on, siis taipab ta kohet, et ta minuga tahab abielluda.“

„Mis ta sinult siis küsis?“

„Küsis, kas ma õõsel norskan.“

„Kui ma mootorrattaga sõidan, siis on see nagu ajaleheromaan, mis järgukaupa ilmub.“

„Kuidab tuleb seda mõista?“

„Ei tea ju italg, kuidas lugu võib lõppeda.“

Jahtklubis.

Paukmann istub jahiklubis.

„Möödunud suvel,“ jutustab keegi klubiiliige, „saavutasin ma tahmatult rekordi. Purjetasin üksi oma paadis kaheksateist tundi Soome lahes ringi, kuna mu ümber möllas torm.“

„See pole veel midagi,“ raputas Paukmann pead. „Mina sõitsin väikeses paadis kõva tormi käes kakskümmend neli tundi üle Võrtsjärve.“

„Ahahah!“ naerab teine. „Hea tuulega jõutakse Võrtsjärvest kahe tunni jooksul üle, ja teie vajasite selleks 24 tundi!“

„Muidugi,“ ütleb Paukmann. „Olin nimelt unustanud ankrud üles vinnamata.“

Kunstnik Laipman

istus Feischneri juures. Kõik silmitsesid teda. Keegi daam, kes ühe herra seltsis kõrvallaua juures istus, silmitses teda kaua lorgnongi läbi.

Laipman võttis tüki paberit ja joonistas, aeg-ajalt daamile vaadates.

Daami kaaslane märkas seda, tõusis ja astus Laipmani juurde: „Mina ei luba oma naist maalida!“

Laipmann vaatas hõmmastades mehele ja ulatas temale paberilehe: „Kuidas nii — kas see on t. i. e. proua?“

Paberile aga oli joonistatud — lehm.

„Arnold on kena mees, ainult liig väikesed silmad on tal.“

„Noh, õbiellu temaga, küll ta siis juba teeb suured silmad.“

Ainult „ROMAAN“

pakub Eesti lugejale tõesti põnevat ja huvitavat, kuid seejuures alati kõrgeväärtuslikku lugemismaterjali — kõige rahvusvahelisemas ja mitmekesisemas valikus.

Ainult „ROMAAN“

on pikapeale vallutanud kõik seltskonnakihid ja teinud neist ustavad lugejad oma heas valikus ja kõrge tasapinnaga toimetatud järjekindlalt 2 korda kuus ilmuvatele numbritele.

Ainult „ROMAAN“

annab odava hinna eest (40 senti number) romaane, novelle, jutustisi ning luulet ja rohkesti pilte päevasündmusist, loodusest ja kunstist, sest

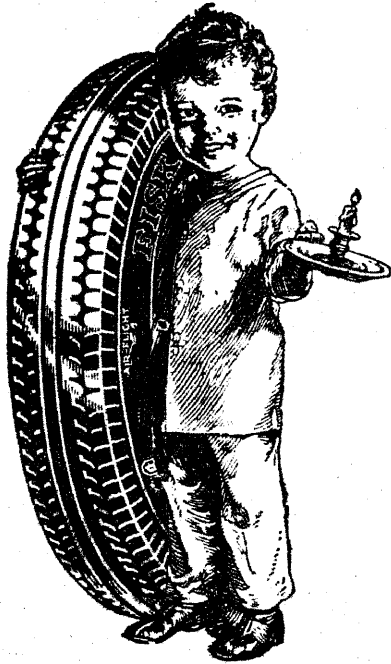
**ainult „ROMAAN“i“ toetab
kogu Eesti lugev rahvas.**

FISK

Air Flight (õbulsõidu)

põhimõttel ehitatud

auto- ja mootorratta kummid omavad 7 eriparimust:

- 1) Avaram õhukoobas, kui ühelgi teisel auto-kummil;
- 2) Ühtlane ning elastne All-Cord kude;
- 3) Mitme kimbu traatidega kõvendatud kummi-serv;
- 4) Suurendatud küljepind võimaldab pehme sõidu;
- 5) Kummi jooksupind on põia laiune;
- 6) Libisemishädaohuta jooksupind;
- 7) Air-Flight kummide tasakaalustatud ehitusviis.

Peaesindaja:

O/Ü. TILGA & Co.

Tallinn, Vene tän. nr. 13

Telefon 437-18

**Time To Re-tire
GET A FISK!**

TRADE MARK REG. U.S. PAT. OFF.

Müüjad:

TARTUS: A.-S. Jaan Maim, Poe tän. 9, telef. 4-71.

NARVAS: N. Mägi, Peetri plats, telef. 1-06.

JÕHVIS: Aleks Schmidt, telef. 6.

Rakveres: Paul Falk, Adamsoni tän. 6, telef. 3-03.

VALGAS: Vilh. Trauss, Kesk tän. 22-b, telef. 1-63.

TÕRVAS: Joh. Siilak, Valga tän. 1, telef. 61.

VÕRUS: Paul Laamann, Jüri tän. 13-b, telef. 54.

PÄRNUS: Karl Viks, Kuninga tän. 36, telef. 5-49.